

HEIKKI HELIN

KUNTIEN VELKAELVYTYS JATKUU

Suurten kaupunkien talousarviot 2016

11

TUTKIMUSKATSAUKSIA 2015

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

**TIEDUSTELUT
FÖRFÄGNINGAR
INQUIRIES**

Heikki Helin, p. – tel. 040 516 5976
sukunimi.etunimi@phnet.fi

**JULKAISIJA
UTGIVARE
PUBLISHER**

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

**OSOITE
ADRESS
ADDRESS**

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarenkatu 18-20 A)
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
(Broholmsgatan 18-20 A)
P.O.Box 5500, FI-00099 City of Helsinki
Finland (Siltasaarenkatu 18-20 A)

**PUHELIN
TELEFON
TELEPHONE**

09 310 1612

**INTERNET
WWW.HEL.FI/TIETOKESKUS/**

**TILAUKSET, JAKELU
BESTÄLLNINGAR, DISTRIBUTION
ORDERS, DISTRIBUTION**

p. – tel. 09 310 36293
tietokeskus.tilaukset@hel.fi

**KÄTEISMYyntI
DIREKTFÖRSÄLJNING
DIRECT SALES**

Tietokeskuksen kirjasto
Siltasaarenkatu 18-20 A, p. 09 310 36377
Faktacentralens bibliotek
Broholmsgatan 18-20 A, tel. 09 310 36377
City of Helsinki Urban Facts Library
Siltasaarenkatu 18-20 A, tel. +358 09 310 36377
tietokeskus.kirjasto@hel.fi

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

KUNTIEN VELKAELVYTYYS JATKUU

Suurten kaupunkien talousarviot 2016

HEIKKI HELIN

TUTKIMUSKATSAUKSIA
FORSKNINGSRAPPORTER
STUDY REPORTS

2015:11

KANSI

PÄRM

COVER

Tarja Sundström-Alku

Kansikuva | Pärmbild | Cover picture

Heikki Helin

VERKOSSA

ISSN 1796-7236

ISBN 978-952-331-038-4

Sisällys

Esipuhe

- 1 Tarkastelun taustaa
- 2 Kaupunkien talousarviot verkossa
- 3 Talousarvioiden laadinnan taustaa
- 4 Tulorahoituksen riittävyys
- 5 Verotulot
- 6 Lainat
- 7 Pohdiskelua suurten kaupunkien talouden taustoista

Yhteenveto

Kuvioluettelo

Taulukkoluetelo

Liitteet

1. Vantaan talousarvion täydentäviä tietoja
2. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa milj. euroa, muutos 2014 - 2015, miljoonaa euroa
3. Heikki Helinin tietokeskuksen sarjoissa ilmestyneet suurten kaupunkien talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteenvedot 1993–2015
4. Talousarvotiedotteet

Esipuhe

Erikoistutkija Heikki Helinin jo perinteeksi muodostunut pikayhteenveto suurten kaupunkien talousarvioista on valmistunut. Tutkimuskatsaus kokoaa yhteen suurimpien suomalaisten kaupunkien tilanteen ja antaa samalla kuvan kuntakentän näkymistä.

Tutkimusraportti ei pidä sisällään ainoastaan tutkijan omaa tekstiä ja kuntien talouslukuja. Mukana on niin lainauksia sanomalehdistä kuin myös kaupunkien tuottamia talousarvioiden yhteydessä laadittuja tiedotteita. Nämä kertovat omilla tavoillaan nykytilanteesta.

Epävarmuus näkyy kuntien talousarvioissa vuodelle 2016. Taustalla on kansantalouden kehitys ja valtion toimenpiteet. Valtionosuuksia on leikattu ja valtionosuusjärjestelmää on muutettu. Epävarmuutta seuraaville vuosille lisää sote-uudistus, jonka yksityiskohdat ovat vielä ratkaisematta.

Kaupunkien talous etenee entistä uraansa. Minkään tarkastelussa olevan 11 kaupungin vuosikate ei riitä investointien kattamiseen. Niinpä kaupungit joutuvat ottamaan lisää velkaa. Peräti seitsemän kaupungin tulos on miinusmerkkinen.

Helsingissä joulukuussa 2015

Henrik Lönnqvist
vs. tutkimuspäällikkö
Helsingin kaupungin tietokeskus

1 Tarkastelun taustaa

Tämä on 23. Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisema suurten kaupunkien talousarviotarkastelu¹. Ensimmäinen yhteenveto tehtiin vuoden 1994 talousarvioista. Tämä jää viimeiseksi talousarvioyhteenvedoksi.

Talousarvioiden yksityiskohtainen vertailu ei ole tarpeen. Tärkeintä on ollut hahmottaa kehityssuuntaa eikä määritellä kaupunkien millintarkkaa asemaa suhteessa toisiinsa. Paikallisia tunteja kuvataan kaupunkien talousarvioihin liittyvien uutisten otsikoilla ja kaupunginjohtajien tiedotteilla.

Tämä kuten aikaisemmatkin suurten kaupunkien tilinpäätösten ja talousarvioiden yhteenvedot on kyseisten kaupunkien talousjohdon ja kirjoittajan pitkän yhteistyön tulos. Suurin osa tiedoista on koottu kaupunkien www-sivuilta, ja kaupunkien talousjohto on tarkistanut luvut.

Vaikka tiedot ovat www-sivuilla, ei ulkopuolisen ole helppo löytää kaikkia tarvittavia tietoja. Talousarvioasiakirjat ovat paisuneet vuosi vuodelta. Toistan aiemminkin esittämäni toivomukseni, että pikaisen lukijan etsimisen helpottamiseksi talousarviokirjassa voisi olla koottuna yhdelle sivulle talouden keskeisimmät tunnusluvut kuten Vantaan talousarvion täydentävissä tiedoissa (liite 1). Tulos- ja rahoituslaskelmien yhteydessä voisi myös talousarvioissa olla keskeisimmät tunnusluvut kuten useilla kaupungeilla on tilinpäätöslaskelmissa.

Yleiskuvan hahmottamista helpottaa verkossa oleva talousarvion esittelyaineisto, joka parantunut vuosi vuodelta. Ne saattaisi olla syytä päivittää valtuustojen päätösten mukaisiksi. Suurten kaupunkien esittelyaineisto sisältää paljon tietoa. Pienemmissä kunnissa kannattaisi ottaa niistä mallia.

Systemän Liikolassa joulukuun 13. päivänä 2015

Heikki Helin
p. 040 5165 976
s-posti helin.heikki (at) phnet.fi

---

¹ Laatimani Helsingin kaupungin tietokeskuksen sarjoissa vuosina 1993–2015 julkaistut talousarvio- ja tilinpäätösyhteenvedot on lueteltu liitteessä 3.

Olen käyttänyt näiden julkaisujen kansikuvina lahtelaisia graffitteja. Niitä löytyy lisää osoitteesta: <http://www.lahdenmuseot.fi/museot/fi/taidemuseo/nayttelyt/verkkonaeyttely-katutaidetta-lahdessa/>

2 Kaupunkien talousarviot verkossa

Verkkojulkaisun henkeen sopii, että yhteys alkuperäisiin asiakirjoihin löytyy www-osoitteiden avulla. Seuraavassa luetellaan osoitteet, joista kaupunkien talousarvotiedot löytyvät.

Helsinki

<http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/talousarvio/>

Espoo

http://www.espoo.fi/fi-fi/Espoon_kaupunki/Paatokseteko/Talous/Talousarvio

Tampere

<http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/talousarvio/talousarvio-2016.html>

Vantaa

http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/talousarvio_ja_raportointi

Turku

<https://www.turku.fi/talous-ja-strategia/talousarvio>

Oulu

<http://www.ouka.fi/oulu/paatokseteko-ja-hallinto/talous>

Jyväskylä

<http://www.jyvaskyla.fi/info/talous/ta-2016>

Kuopio

<http://www.kuopio.fi/web/kaupunkitietoa/talous>

Lahti

<http://www.lahti.fi/www/cms.nsf/pages/443FCEF31841F91BC2257ED20034F556>

Kouvola

<http://www.kouvola.fi/index/uutiset/2015/10/kouvolankaupunginjohtajantalousarvioehdotus2016jataloussuunnitelmavuosille2016-2018.html>

Pori

<http://pori.fi/asiakirjat/talous.html>

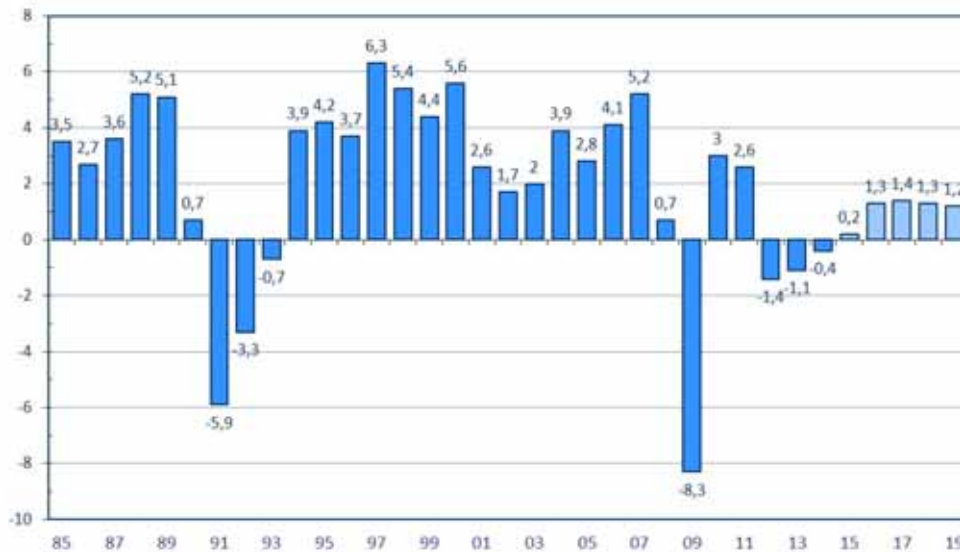
Kuntien talouteen vaikuttavat kuntaliitokset. Suuret kaupungit ovat olleet osallisina seuraavissa kuntaliitoksissa 2000-luvulla:

- 2005 Kuopio ja Vehmersalmi
- 2009 Oulu ja Ylikiiminki
Jyväskylä, Jyväskylän mlk ja Korpilahti
Kouvola, Anjalankoski, Kuusankoski, Valkeala, Jaala ja Elimäki
- 2010 Pori ja Noormarkku
- 2011 Kuopio ja Karttula
- 2013 Oulu-Haukipudas-Kiiminki-Oulunsalo-Yli-li
Kuopio-Nilsinä
- 2015 Pori ja Lavia
Maaninka ja Kuopio
- 2016 Lahti ja Nastola

3 Talousarvioiden laadinnan taustaa²

Valtiovarainministeriön talouskatsauksessa syksyllä 2015 on arvioitu talouden kehitysnäkymiä seuraavasti: ”Tilastokeskuksen alustavien tietojen perusteella Suomen kansantalous supistui viime vuonna 0,4 %. Viimeisin tieto kuluvaan vuoden toisen neljänneksen kehityksestä oli heikko, sillä talous kasvoi toisella neljänneksellä vain 0,2 % edellisestä neljänneksestä. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvana vuonna 0,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2016 kasvuksi ennustetaan 1,3 %. Kasvun taustalla on hyvin pitkälti investointien suotuisa kehitys.

Kuvio 1. BKT:n kehitys 1990–2014 määrän muutos vuosina 1985–2019, % (Kuntaliitto)³

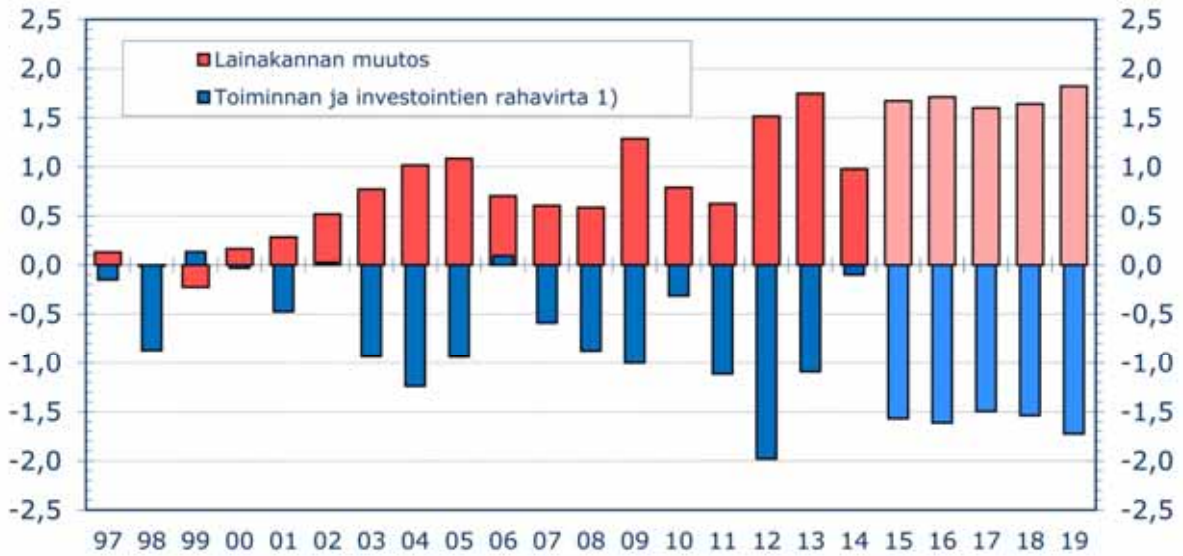
Valtiovarainministeriön kehitysarvion mukaan kuntatalous pysyy vuosina 2015–2019 kireänä. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlasketusta tuloksesta arvioidaan muodostuvan lähivuosina hieman alijäämäinen. Painelaskelman mukaan alijäämä syvenee tarkastelujakson lopulla. Valtiovarainministeriön arvion mukaan tarkastelukauden lopulla yli kolmasosalla kunnista olisi yli 3 tuloveroprosenttiyksikön suuruinen sopeutuspainetta rahoitustasapainon saavuttamiseksi. Toiminnan ja investointien rahavirta pysyy selvästi alijäämäisenä ja kuntien lainamäärä kasvaa. (Kuvio 2)

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu.

² Yleistä talouskehitystä kuvaava tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (28.9.2015) esitettyyn taloudelliseen katsaukseen sekä kaupunkien talousarvioihin.

³ <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/kuntatalous/kuviot/kuntatalouden-tilastot-kansantalous-julkisen-talous/Sivut/default.aspx>. Lähde: Vuodet 1985–2014 Tilastokeskus, ennusteet VM

Kuvio 2. Kuntasektorin toiminnan ja investointien rahavirta sekä lainakannan muutos vuosina 1997–2019, mrd. euroa, arviot painelaskelman mukaan (Kuntaliitto)

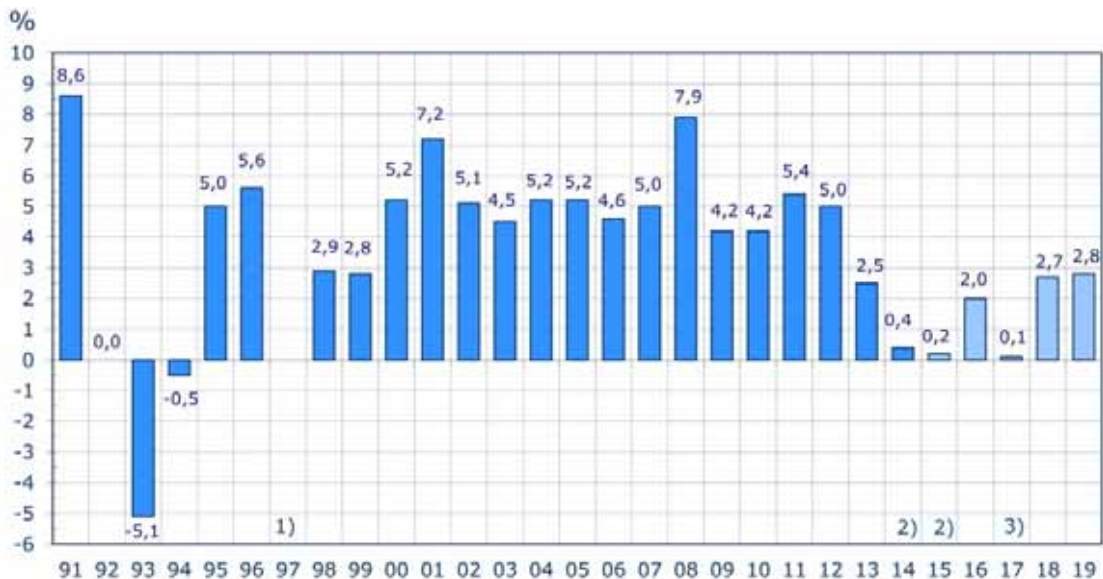

1) **Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + Investoinnit, netto**
Tulorahoitus, netto = Vuosikate + Satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituslaskelman välitulos, jonka negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kunnat ovat viime vuosina tehneet säästöjä ja tehostaneet toimintaansa. Käyttötalouden nettomenot (toimintakate) kasvoivat erittäin maltillisesti vuoteen 2013 verrattuna. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit 1991–2019 (Kuntaliitto)

1) Mm. opetustoimen ylläpitäjämallin johdosta vuosi 1997 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

2) Vuosina 2014-2015 toimintamenojen kasvua hidastaa kunnallisten ammattikorkeakoulujen sekä liikelaitosten yhtiöittäminen. Ilman näitä yhtiöittämiä kasvu olisi 2014 noin 1,0 % ja 2015 noin 2,0 %.

3) Vuonna 2017 toimintamenojen kasvua hidastaa perustoimeentulotuen maksatuksen ja laskutuksen siirto Kelalle. Ilman tätä siirtoa toimintamenojen kasvu olisi noin 1,9 %.

Verotulot 2014

Kuntien tilinpäätösten mukaiset verotulot olivat noin 21,1 mrd. euroa vuonna 2014. Ne kasvoivat yhteensä 0,5 mrd. euroa eli 2,6 prosenttia. Kunnallisverotulot kasvoivat vain 1,3 %, vaikka 156 kuntaa nosti veroprosenttiaan. Hidas kasvu johtuu edellisen vuoden jako-osuuksien oikaisusta ja tilitysuudistuksesta sekä heikosta talouskasvusta ja maltillisesta palkkaratkaisusta. Sekä kiinteistö- että yhteisöverot kasvoivat yli 10 %

Verotulot 2015

Kuntien arvioidaan saavan verotuloja kuluvana vuonna yhteensä noin 21,76 mrd. euroa. Kunnallisveron tilitysten kasvu on jäämässä 2,2 prosenttiin, vaikka 98 kuntaa nosti kuluvalle vuodelle tuloveroprosenttejaan. Kuntien saamien yhteisöverotilitysten arvioidaan kasvavan 6,8 prosenttia. Kasvusta yli puolet tulee siitä, että kunnille kompensoidaan osittain kuntien osuuden kasvusta työmarkkinatuen rahoituksesta vuoden 2015 alusta⁴. Vuoden 2015 budjettiriihessä päätettiin, että kunnille siirrettävän työmarkkinatuen rahoitusvastuuta kompensoidaan kunnille 75 milj. eurolla yhteisöveron jako-osuutta korottamalla. Tämä hankaloittaa kuntien talouden ja verotulojen kehityksen muutenkin vaikeaa analysointia. Kiinteistöveron tilitykset nousevat 6,5 prosenttia. Kaikkiaan kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna 2,8 prosenttia.

Verotulot 2016⁵

Kuntien verotulojen arvioidaan vuonna 2015 vähenevän 0,6 prosenttia. Kuntien verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan 21,64 mrd. euroa. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 18,69 mrd. euroa, yhteisöveroja 1,32 miljardia euroa ja kiinteistöveroja noin 1,63 mrd. euroa.

Valtion vuoden 2016 talousarvioesityksen perusteella vuodelle 2016 esitetyt veroperustemuutokset vähentävät kuntien verotuloja. Kunnallisveron tuotto tulee jäämään veroperustemuutosten johdosta noin 262 miljoonaa euroa alhaisemmaksi

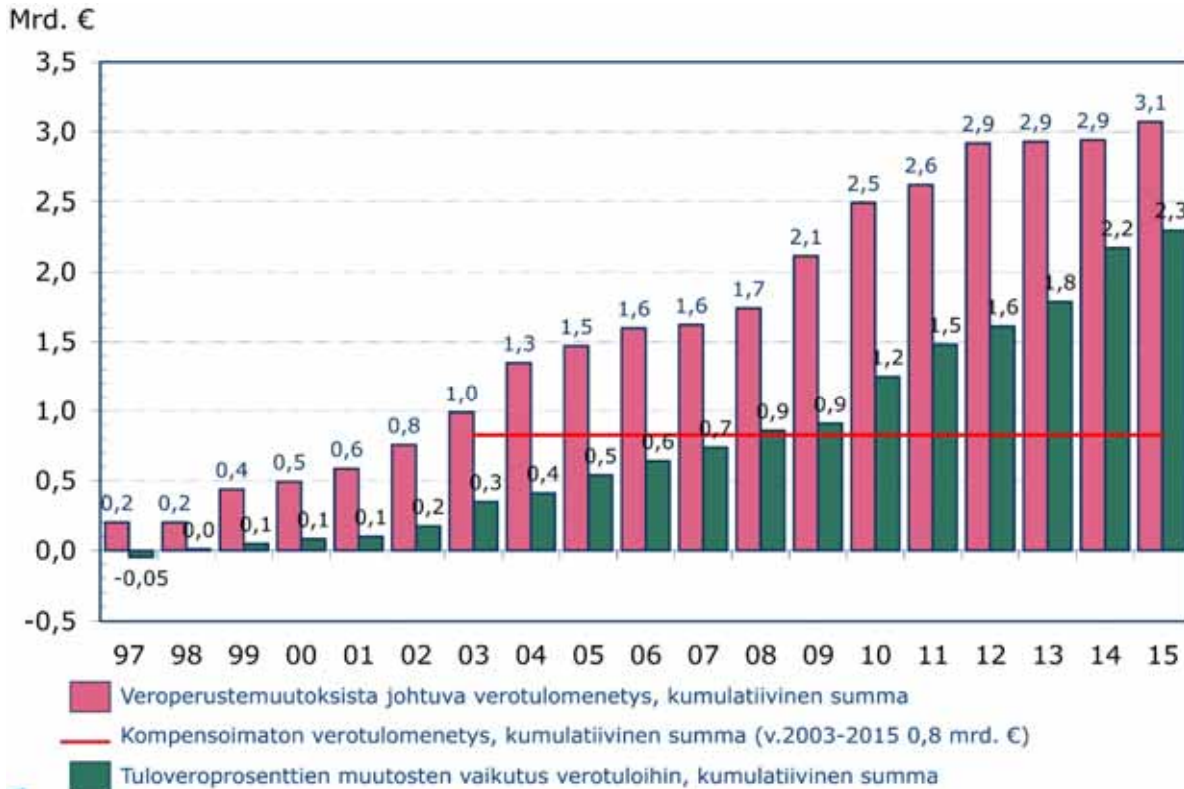
---

⁴ Työmarkkinatuki vie jo jopa prosentin joidenkin kuntien tuloista. Heikentynyt työllisyystilanne ja maksuosuuksien muutos vuoden vaihteessa tuntuu kuntien taloudessa. Vuonna 2014 kuntien maksuosuus oli 247 miljoonaa euroa. Vuodelle 2015 ennuste on 420 miljoonaa.

<http://kuntalehti.fi/kuntauutiset/talous/tyomarkkinatuki-kay-kunnille-kalliiksi/>

⁵ <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/verotus/veroperustemuutokset-2016/Sivut/default.aspx>

Kuvio 4. Veroperustemuutosten sekä tuloveroprosenttien muutosten vaikutus kuntien verotuloihin 1997–2015, mrd. euroa (Kuntaliitto)

Vuonna 2016 sovellettava kuntien yhteisöveron jako-osuus laskee kuluva vuodesta, sillä kuntien yhteisöveron jako-osuutta leikataan 36,87 prosentista 30,92 prosenttiin. Yhteisöverotilitysten arvioidaan vähenevän ensi vuonna 15,4 prosenttia. Jako-osuuden laskeminen johtuu siitä, että yhteisöveron kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyy vuoden 2015 lopussa ja kuntien yhteisöverosuus jää sen johdosta noin 258 miljoonaa alhaisemmaksi. Vaikutus ei näy jaksotussyistä kokonaisuudessaan kuntien verotulojen kertymässä vielä vuonna 2016. Vuoden 2016 tilitykset vähenevät muutoksen johdosta arviolta -222 miljoonalla eurolla.

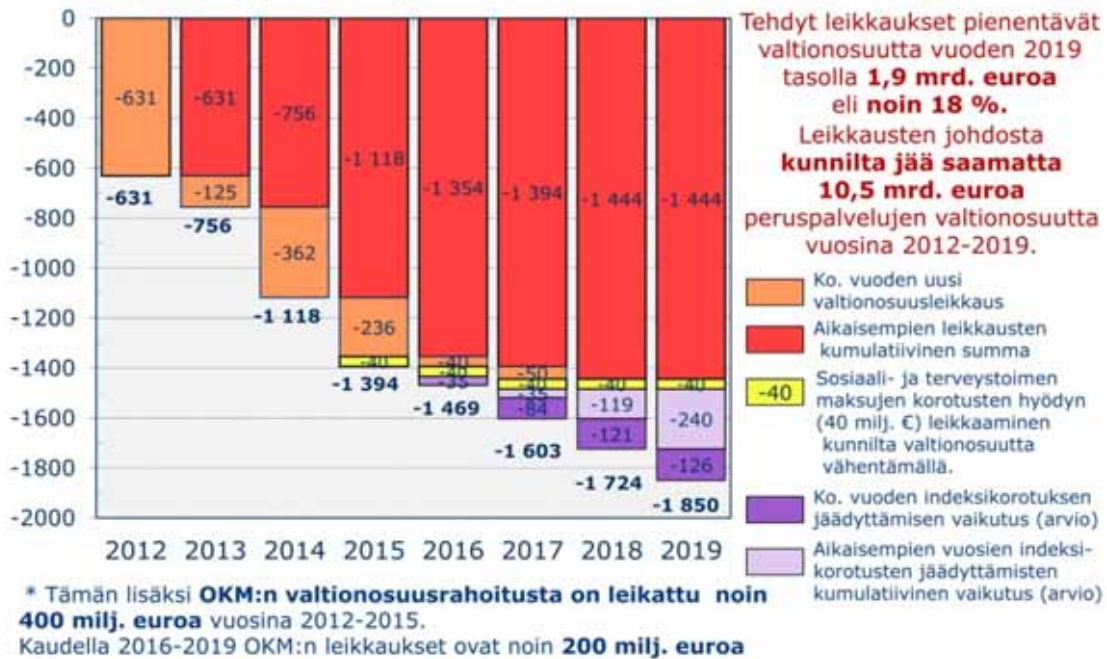
Vuodelle 2016 kiinteistöverotuksen osalta muutettiin lakia muiden kuin vakituisten asuinrakennusten, voimalaitosten sekä rakentamattoman rakennusmaan veroprosenttien enimmäismäärän osalta.

Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentin enimmäismäärää korotettiin siten, että se voi olla enintään 1,00 prosenttiyksikköä kunnan määräämää vakituisten asuinrakennusten veroprosentin enimmäismäärää korkeampi nykyisen 0,6 prosenttiyksikön sijasta. Vuonna 2015 171 kuntaa soveltaa lain sallimaa ylärajaa. Valtionvarainministeriön arvion mukaan huomattavan moni kunta, joka tällä hetkellä soveltaa lain sallimia ylärajoja, käyttäisi hyväkseen mahdollisuutta korottaa kiinteistöveroprosenttia uusille ylärajoille. Tällä perusteella on arvioitu, että vuonna 2016 kunnille voisi kertyä lakimuutoksen mahdollistamien korotusten kautta noin 25 miljoonaa euroa lisää kiinteistöverotuloja. Lakimuutos ei pakota kuntia korottamaan kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2016, joten lisätuottojen saaminen vaatii kuntien omia päätöksiä veroprosenttien korotuksista.

Valtionosuuksien leikkaukset

Edellisellä hallituskaudella tehtiin merkittäviä kuntien tulopohjaa leikkaavia päätöksiä. Valtion päätösten mukanaan tuomat kuntien tulopohjaa heikentävät 1,9 mrd. euron valtionosuusleikkaukset (tarkoittaa noin 18 % valtionosuuspohjasta) toteutetaan portaittain kasvaen vuosina 2012–2019. Vuosille 2012–2019 kohdistuneiden leikkausten seurauksena kunnilta jää saamatta peruspalvelujen valtionosuuksia 10,5 miljardia euroa.

Kuvio 5. Hallitusohjelman sekä vuosien 2012–2019 leikkausten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen, miljoonaa euroa (Kuntaliitto)

Merkittävimmät muutokset valtionosuudessa vuodesta 2015 vuoteen 2016⁶:

- Kustannustenjaon tarkistus **+340 milj. €**
310 milj. € (VM)
»30 milj. € (OKM) (24 + 1,8 + 4,9)
Jakautuu rahoituksen saajille ~ valtionosuuden määräytymisperusteiden suhteessa
- Veroperustemuutosten kompensatio **+245 milj. €**
Yhdessä verotuksen muutosten kanssa kuntakohtainen vaikutus +/-0.
Vaikutus vaihtelee kunnittain
- Tehtävämuutokset, netto **+46 milj. €** (VM tae 14.8.2015)
- Valtionosuusleikkaus (edellisen hallituskauden päätös) **-40 milj. €**
- Indeksijäädytys **> -35 milj. €** (peruspalvelujen valtionosuus; lisäksi opetustoimi)

⁶ Laskelma on Kuntaliiton kehittämisspällikkö Sanna Lehtosen laatima.

4 Tulorahoituksen riittävyys

Kuntien tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida vertaamalla vuosikatetta investointien omahankintamenuon⁷. Investointien tulorahoitusprosentti jää kaikkien suurten kaupunkien vuoden 2016 talousarvioissa alle 100 prosentin. Myöskään edellisvuosien talousarvioissa minkään suuren kaupungin vuosikate ei riittänyt kattamaan investointien omahankintamenuoa.

Tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista ylittää 100 Porissa ja Kouvolassa. Se antaa kuitenkin liian myönteisen kuvan kaupungin talouden tilasta poistojen pienuuden takia. Tästä seuraa, että myös tuloslaskelman tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä (alijäämä) saattavat antaa väärän signaalin kunnan talouden tilasta. Kaupungin talous voi olla muodollisesti tasapainossa, vaikka sen velka kasvaisi joka vuosi.

Suurten kaupunkien yhteenlaskettu vuosikate jää poistoja pienemmäksi. Vuosikate on 762 miljoonaa euroa ja poistot ovat 1018 miljoonaa euroa. Investoinnit ovat 1938 miljoonaa euroa ja investointien omahankintamenuot 1844 miljoonaa euroa. Koska tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen, kaupungit joutuvat ottamaan lisää velkaa. Seitsemän kaupungin talousarvion tulos on miinusmerkkinen.

Selkeän kuvan kunnan taloudesta rahoituksellinen tasapainosta saa tarkastelemalla toiminnan ja investointien rahavirtaa. Kuntien ja kuntayhtymien toiminnan ja investointien rahavirta oli viimeksi positiivinen vuonna 2006. Toiminnan ja investointien rahavirta on miinuksella 878 miljoonaa euroa. Ainoastaan Porissa luku oli plusmerkkinen (taulukko 1).

Kuviot 6 ja 7. Keski-suomalaisen Jyväskylän ja Kouvolan San omien Kouvolan taloutta kuvaava uutisotsikko (Kslm 6.10.2015 ja Kouvolan Sanomat 21.10.2015)

Miljoonien eurojen rako tilkittäväänä

Jyväskylän talous: Verotulot tippumassa huomattavasti odotetusta, kiinteistöveron ja taksojen nostoa tutkitaan.

Verot nousevat, lainamäärä kasvaa rajusti

KOUVOLA | Kouvola-lisän poistaminen on jälleen kerran asiaistalla. Kaupunginjohtajan mukaan lisän ei ole osoitettu vähentävän päivähoiton tarvetta.

YHTYTTÄÄN pitää pähkinä ja viinin keuhkissaan kaupunkia. Tämä kaupunginjohtaja Lauri Lamminen ei ehkäisi ensi vuodelle 0,25 prosenttiyksikön korotusta kunnallisveron.

Lamminen julkaisi esikuntien ensi vuoden talousarviohoidon tässä kokouksessa. Kaupunginjohtaja on ilmoittanut perustamassa 0,5 prosenttiyksiköllä, mutta kaupunginjohtaja päätyi pienempään korotukseen.

Jos ehdotus hyväksytään, Kouvolan kunnallisveroprosentti nousee 20,75 prosenttiin. Korotus tuo kaupungille vuosittain veroja lisää noin 3,8 miljoonaa euroa.

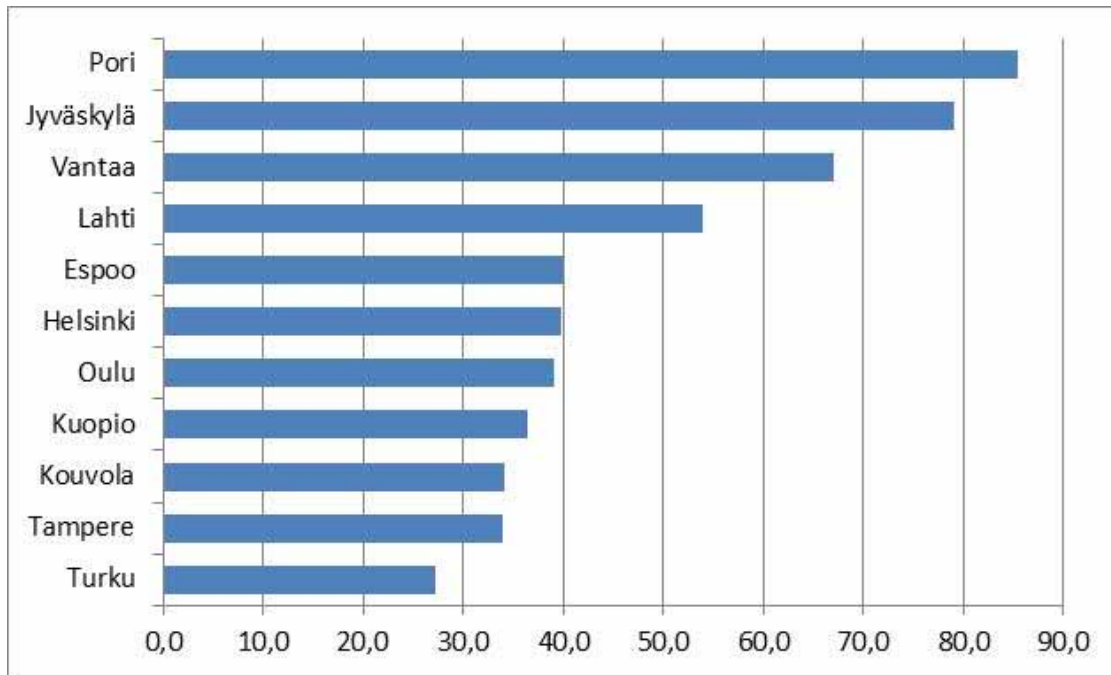
KAUPUNGILLA on kaksi valtu-

ettoa joka korottaa kunnallisveron kerralla 21 prosentilla tai kaksinkertaisesti 21,25 prosentilla. Vaikka ehdotuksessa päätettiin pienempi korotus, puuttamaan jäi vinttaava summa, eli noin 3,8 miljoonaa euroa, joka ostetaan kilsanalojen korotuksella.

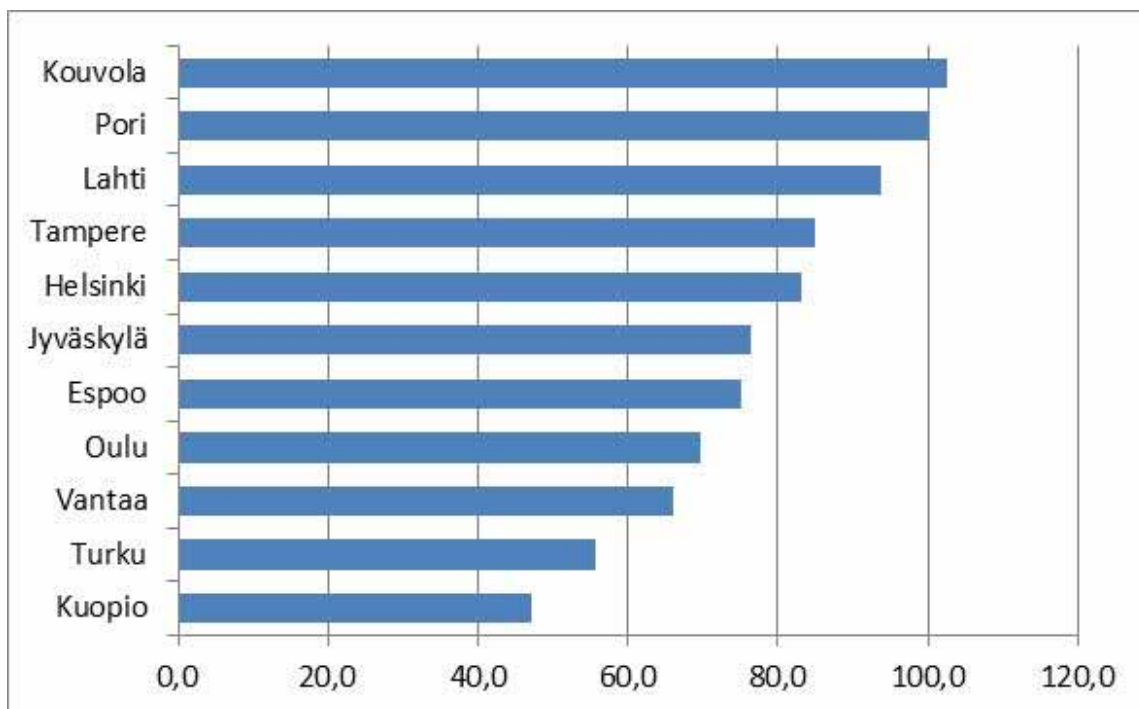
– Tämäntyyppinen alkuun tästä esitetty malli nousi keskusteluun. On syytä ottaa eri vaihtoehtojen vaikutuksia, Lamminen ei vakuuta tästä.

⁷ Investointien omahankintamenuolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttömajausinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Kuvio 8. Investointien tulorahoitusprosentti talousarviossa 2016

Kuvio 9. Vuosikate prosenttia poistoista talousarviossa 2016

Taulukko 1. Vuosikate, poistot, tulos ja investoinnit ja rahoituksellinen tasapaino miljoonaa euroa 2016

2016	Vuosi- kate	Poistot	Käyttömai- suisinves- toinnit	Investointien omahankinta- meno	Tilikauden tulos	Vars. toim. ja inv. netto- kassavirta
Helsinki	269,4	359,7	680,3	677,2	50,9	-283,0
Espoo	115,4	134,5	376,4	295,9	-19,0	-175,9
Tampere	69,2	92,8	239,2	232,5	-16,1	-149,8
Vantaa	68,9	104,7	103,1	102,9	-35,8	-30,5
Oulu	55,6	79,7	143,5	143,5	-24,1	-83,3
Turku	30,8	55,4	113,0	112,4	-24,6	-77,9
Jyväskylä	40,0	52,4	50,7	50,6	-12,0	-9,2
Kuopio	19,9	43,5	55,3	54,7	-20,3	-25,6
Lahti	40,9	43,6	76,1	75,9	0,5	-2,6
Kouvola	20,7	20,5	63,5	61,8	0,2	-40,7
Pori	31,0	30,9	36,7	36,3	0,1	0,1
Yhteensä	761,8	1 017,7	1 937,9	1 843,7	-100,2	-878,4

Kuvio 10. Etelä-Suomen Sanomien uutinen Lahden talousarviosta (8.10.2015)

Lahti uudistuu ja velkaantuu

Kouluihin, päiväkoteihin ja sairaalaan uppoaa lähivuosina 200 miljoonaa.

LAHTI
VII Uusikalle

Tuokosta ajoista huolimatta homma tuntuu olevan hyvin hanskassa. Kaupungin jatkuva velkaantuminen kuitenkin huolestuttaa. Täälläinen kuva jää uuden Lahden ensimmäisestä talousarviosta, josta kaupunginjohtaja **Jyrki Myllyvirta** julkisti keskeisyytensä oman esityksensä.

Vuodensuhteessa yhdistyvien Lahden ja Nastolan asukkaiden palvelut pyydyvät pääosin ennallaan. Kouluissa luokkien ryhmiä kasvatetaan keskimäärin kahdella oppilaalla. Nastolan kouluissa opettajien määrä kasvaa, kun se nostetaan samalle tasolle Lahden kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa palvelutason säilyttäminen edellyttää asiakasmaksujen korottamista. Veroprosentti pysyy Lahdessa ennallaan, mutta laskee Nastolassa puolella prosenttiyksiköllä. Kaupungin menot saavat kasvaa noin prosentilla. Suhteellisen pienellä menojen lisäyksellä pystytään hoitamaan palvelut ja viemään eteenpäin uudistamisprosessia. Myllyvirta lausuu.

Päänaavaa uudelle Lahdelle tuottavat koulu-, päiväkotij-

Lahden talousarvio 2016

	Tilinpäätös 2014 Lahti + Nastola	Tilinpäätös 2015 Lahti + Nastola*	Talousarvio 2016
Asukasluku E.U.	118 644	119 756	120 431
Veroprosentti	20,25% / 20,50%	20,25% / 20,73%	20,25%
Verotulot	438,25	445,55	448,30
Vuosikate	57,02	39,29	40,87
Investointien omahankintameno	84,70	116,80	75,90
Lainat (kaupunki + konserniyhtiöt)	152,89	231,40	241,30
Lainat (kaupunki)	623,40	710,10	763,20
Investointien talorahoitus	67,30%	35,90%	53,80%
Lainat €/asukas (kaupunki)	1284,44	1949,00	2003,70
Lainat €/asukas (kaupunki + konserniyhtiöt)	5254,37	5928,60	6337,40

Lahden Tilin ja Tilinjohto

8.10.2015

terveysseurainvestoinnit, joiden arvo koostuu vuosikymmenen kypynnä menessä noin 200 miljoonaa euroa. Potin kaupunki esimerkiksi noin 25 miljoonaa euroa maksavan uuden koulun rakentaminen Lännele vuosina 2017-2018.

Ensi vuonna kaupunki investoi 76 miljoonalla. Työn alla on myös maassa kaupungin sairaalan saneeraus uudeksi pääterveyskeskäksi.

- On vaikea ajatella, mitä in-

vestointilistalta voisi jättää pois. Sote-puolella investoinnit ovat välttämätön osa palvelurakenteen kehittämistä. Opetuksen ja päiväkotien verkkojen rakentaminen on tärkeää, jotka ovat selvästi sisällysmuunnoksia. Myllyvirta perustelee investointia.

Kaupungin omaan toimintaa otettujen lainojen määrä kohaa nykyisestä 1900 eurosta 2600 euroon asukaasta kohti vuoteen 2018 mennessä. Vuosikattua o-

si saatava nostettua nykyisestä 40 miljoonasta eurosta, jota velkaantumista saatavaksi hillityä.

Kaupunkikonsernin, johon kuuluvat esterekilisi energia-, vuokratulo- ja vesiyhtiöt, lainamäärä on ensi vuonna noin 6 300 euroa asukaasta kohti. Lahti Energian biovoimalainvestointi kasvattaisi konserniverkkoa entisestään.

Uusi kaupunginhallitus ja sen konserni- ja tilijärjestö joutuvat pohtimaan 200 miljoonan eu-

TALOUSARVIO

Poimintoja Lahden budjetista

■ Kaupunginorkesterin avustus pienenee 2,5 prosentilla ja kaupunginteatterin avustus yhdellä prosentilla.

■ Kaupunki ei ole varautunut yksityisen kiinteistöyhtiön omistamiseen ja käyttökelloon joutuneen Tirtsaan koulun ostamiseen. Asiasta tehdään tarvittaessa erillinen valtuuston päätös. Tirtsaan koulualueen purkamista ei suunnitella.

■ Kisaapiston yleisömenurantamiehen on varattu 90 000 euroa. Investintisuunnitelmas-

sa on varauduttu korvaamaan Kisaapiston luonnonsäiliö-tekniikan vuosina 2018-2019. Uuden katsomarakennuksen uudistamisen toteutus- ja rahoitusvaltuutuksia selvitetään.

■ Kivimaan uimahallin tekninen peruseränus on ajotettu vuodelle 2017. Huhtikuun loppuun mennessä kaupunginvaltuustolle tuodaan käsiteltäväksi linjat 50 metrin altaan toteuttamiseksi. Tarkastettavat valtuutukset ovat Laune, Kivimaa ja Ranta-Kartano.

ron arvoista voimalahanketta. - Onko näin laajamittainen investointi suoraan kaupunkikonsernin laseeseen ja vastuulle se luoja, jolla pitää mennä eteenpäin. Myllyvirta pohii.

Uuden Lahden budjetissa painottuvat elinvoimaa ja työllisyyteen liittyvät asiat. Myllyvirta pitää tärkeänä yksityiskohtana kunnouttavaa työtöimintää, jonka palkkoja lisätään kaupungin organisaatiossa.

- Sitä kautta pystytään torjumaan syrjäytymistä ja vähentämään kaupungin maksettavaksi jäävää työttömyyskorvausta.

Lahdella on ensi vuonna vajaa 6 400 työntekijää. Henkilöstömäärä on tarkistettu laskea parissa vuodessa noin 300 työntekijällä eläköitymisen kautta.

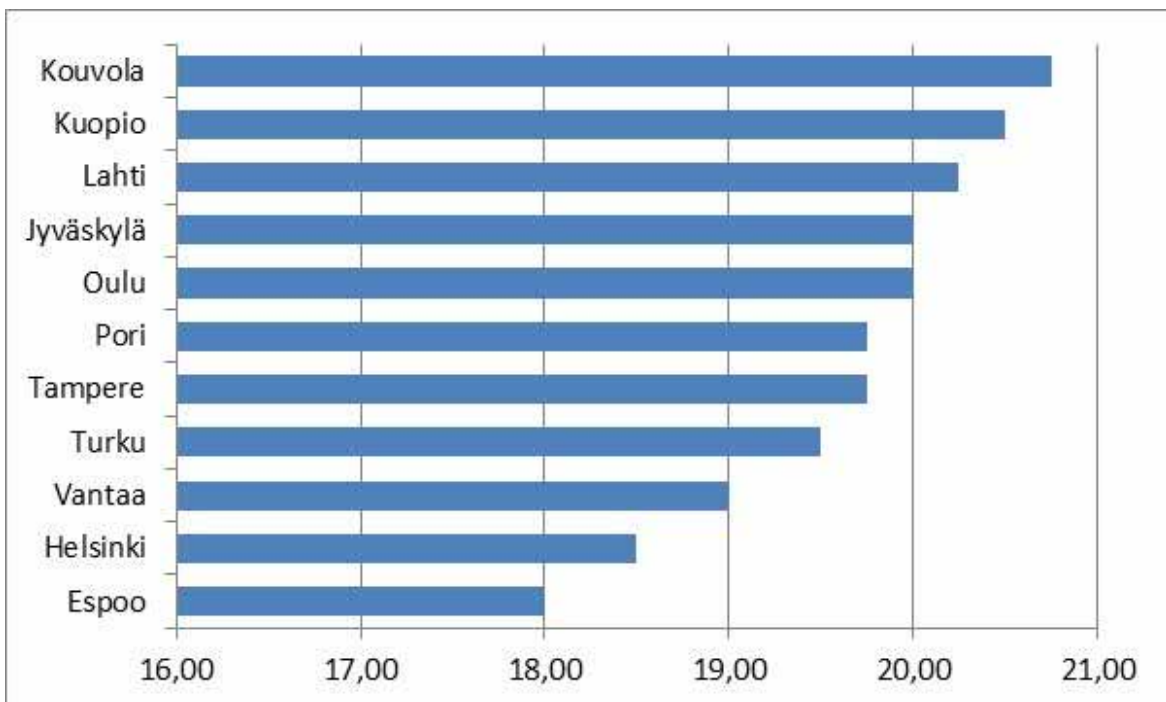
- Vähentymisprosessi on näkynyt jo nyt, että henkilöstö on aiempaa vahvemmin mukana uudistamisprosessissa. Myllyvirta kiltelee.

5 Verotulot

Vuodelle 2016 veroprosenttiaan korotti Kouvola. Vuodelle 2015 Kouvola ja Pori korottivat veroprosenttejaan ja vuodelle 2014 korottivat Kuopio, Lahti, Oulu, Tampere, Turku ja Espoo.

Korkein veroprosentti on Kouvolassa (20,75). Seuraavaksi korkeimmat veroprosentit ovat Kuopiossa (20,50) ja Lahdessa (20,25). Alimmat veroprosentit ovat Espoossa 18,00 ja Helsingissä 18,50.

Kuvio 11. Tuloveroprosentit 2016

Verotulojen kasvua tarkastellaan vertaamalla verotulojen muutosta vuoden 2014 tilinpäätöksen ja vuoden 2016 talousarvion välillä. Tarkastelussa on otettava huomioon, että Kuopio ja Pori ovat korottaneet tarkastelujaksolla veroprosenttejaan.

Suuri osa verotulojen 341 miljoonan kasvusta tulee tuloveron kasvusta. 11 kaupungin tuloveron kasvu vuodesta 2014 vuoteen 2016 on noin 315 miljoonaa euroa. Yhteisövero vähenee 51 miljoonaa euroa ja kiinteistönvero kasvaa 77 miljoonaa euroa.

Taulukko 2. Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit 2016

Kunta	Tuloveroprosentti		Yleinen kiinteistö-		Vakituinen asuin-		Muu kuin vakituinen	
			vero-%		rakennus		asuinrakennus	
	2016	Muutos %-yks.	2016	Muutos %-yks.	2016	Muutos %-yks.	2016	Muutos %-yks.
Helsinki	18,50		0,80		0,37		0,80	
Espoo	18,00		0,80		0,37		0,80	
Tampere	19,75		1,05		0,50		0,90	
Vantaa	19,00		1,00		0,37		1,00	
Oulu	20,00		0,95		0,40		0,90	
Turku	19,50		1,00		0,37		0,80	
Jyväskylä	20,00		1,30	0,15	0,55	0,05	1,55	0,45
Kuopio	20,50		1,30		0,52		1,10	
Lahti	20,25		1,15		0,55		1,15	
Kouvola	20,75	0,25	1,45	0,10	0,65	0,10	1,35	0,20
Pori	19,75		0,90		0,50		1,10	

Kiinteistöveroprosentteja korottivat vuodelle 2016 Kouvola ja Jyväskylä.

Kiinteistöveron merkitys on kasvanut viime vuosina, koska valtio on korottanut veroprosenttien alarajoja. Samaan aikaan yhteisöveron osuus on supistunut. Yhteisövero on ollut jonkinlainen kunta-valtiosuhteen tasauserä⁸. Vuonna 2015 yhteisövero-osuutta korotettiin, koska kunnille siirretyn työmarkkinatuen rahoitusvastuuta kompensoitiin 75 milj. eurolla yhteisöveron jako-osuutta korottamalla.

Vuonna 2016 vain kolmessa kaupungissa yhteisöveroa kertyy enemmän kuin kiinteistöveroa. Nämä ovat Helsinki, Espoo ja Turku. Vuonna 2000 kaikissa suurissa kaupungeissa yhteisöveroa kertyi enemmän kuin kiinteistöveroa. Kiinteistöveron määrä oli vajaa viidesosa yhteisöveron määrästä.

Vuonna 2010 kiinteistöveroa kertyi 75 prosenttia yhteisöverosta. Helsingissä, Espoossa, Tampereella, Turussa ja Oulussa yhteisöveroa kertyi enemmän kuin kiinteistöveroa.

Kuvio 12. Keskisuomalaisen otsikko Jyväskylän talousarviosta (20.10.2015)

Jyväskylä nostamassa kiinteistöveroja

Kaupunginjohtaja: Opetustunneista tingitään, perhepäivähoitajista karsitaan ja maksuja korotetaan.

⁸ Valtion suhtautumista kuntien yhteisövero-osuuteen olen tarkastellut Kvartin (2/2001) artikkelissa Yhteisöjen maksamat verot (olleet) jatkuvan kiistan kohteena

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_06_13_Kvartti_2_2011.pdf

Artikkeli löytyy myös kirjoituskokoelmasta Kuntalousjournalismia ss.. 596-02.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_10_30_Kuntalousjournalismia_Helin.pdf

Taulukko 3. Verotulot lajeittain talousarviossa 2016 (miljoonaa euroa)

TA 2016	Verotulot	Kunnan tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Valtionosuudet	Verorahoitus
Helsinki	3 063,4	2 535,0	308,0	220,0	300,0	3 363,4
Espoo	1 398,2	1 182,8	116,0	99,4	59,1	1 457,3
Tampere	892,5	772,0	54,0	66,5	310,0	1 202,5
Vantaa	950,7	811,5	61,1	78,0	183,9	1 134,6
Oulu	743,8	667,2	29,8	46,8	268,8	1 012,6
Turku	721,1	599,8	69,9	51,4	273,5	994,6
Jyväskylä	502,5	436,8	18,0	47,7	172,9	675,4
Kuopio	424,7	370,7	17,6	38,4	174,5	599,2
Lahti	448,3	392,3	19,7	36,3	190,0	638,3
Kouvola	338,5	293,9	15,5	29,1	173,0	511,5
Pori	309,5	272,2	14,6	22,7	144,6	454,1
Yhteensä	9 793,2	8 334,1	724,2	736,4	2 250,4	12 043,5

Taulukko 4. Verotulojen muutos 2014–2016, prosenttia

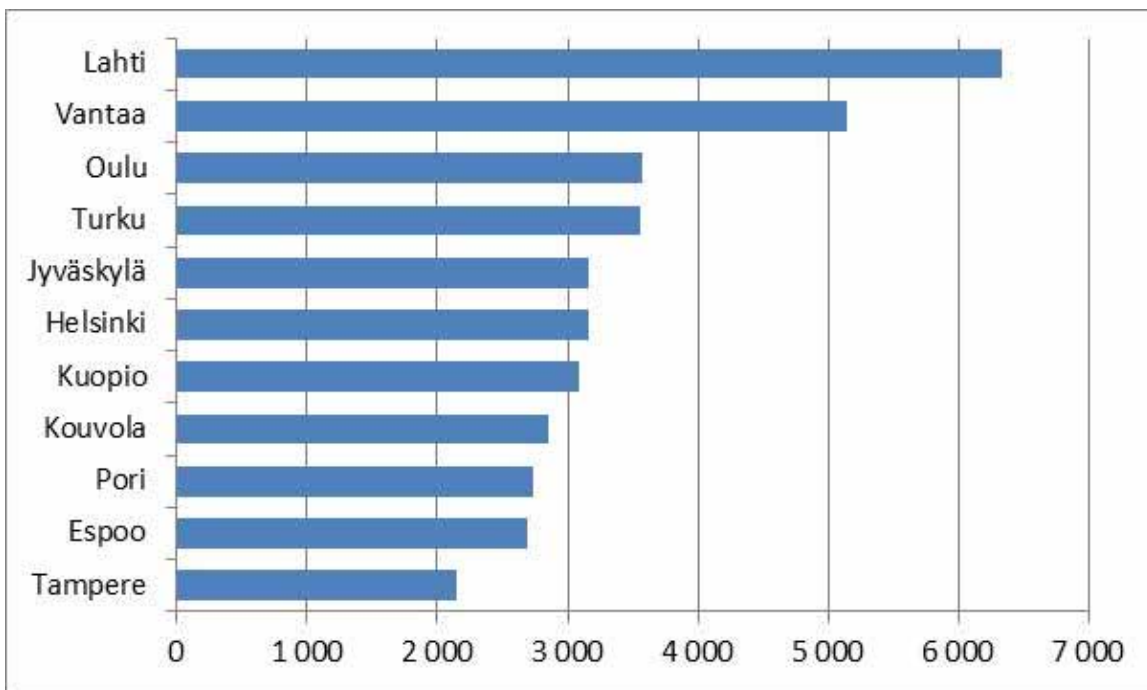
Muutos %	Verotulot	Kunnan tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Valtionosuudet	Verorahoitus
Helsinki	3,8	4,1	-0,6	6,4	19,7	5,0
Espoo	4,9	4,0	-4,1	33,1	98,5	7,0
Tampere	2,6	3,8	-14,1	4,5	3,2	2,7
Vantaa	2,9	3,5	-13,1	13,2	31,1	6,6
Oulu	5,0	5,7	-9,4	6,9	16,7	7,9
Turku	1,8	2,9	-10,9	9,5	-0,1	1,3
Jyväskylä	3,9	3,1	-11,9	21,1	19,2	7,4
Kuopio	2,0	2,3	-10,7	5,8	9,2	4,0
Lahti	2,3	2,8	-19,4	12,3	12,8	5,2
Kouvola	5,1	5,4	-14,6	15,0	5,5	5,2
Pori	4,2	5,3	-17,6	8,8	5,9	4,7
Yhteensä	3,6	3,9	-6,6	12,1	12,6	5,2

6 Lainat

Kaikki suuret kaupungit joutuvat ottamaan lisää velkaa, koska vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen. Velka kasvaa vuoden 2014 tilinpäätöksen 6,2 miljardista eurosta 1,5 miljardia euroa. Vuoden 2016 lopussa velkaa olisi noin 7,7 miljardia euroa.

Kuviossa 13 esitetään 11 kaupungin lainat euroina asukasta kohti. Eniten velkaa asukaslukuun suhteutettuna on Lahdessa ja vähiten Tampereella. Tosin lainalukujen vertailuun liittyy lainojen organisoinnista johtuvia ongelmia⁹.

Kuvio 13. Kaupunkien lainakanta euroa/asukas 2016

Lainojen vertailu on vaikeaa, koska sama lainamäärä euroa/asukas merkitsee erilaista rasiitetta eri kunnille. Seuraavassa muutama esimerkinomainen ero¹⁰:

- Liikelaitokset on organisoitu eri tavoin
- Toimitilojen hankinta vuokraamalla pitkäaikaisin sopimuksin
- Tilojen hankinta elinkaarimalleilla
- Konsernipankit, joissa kaupungin yhtiöiden lainat kiertävät peruskaupungin kautta
- Konsernin sisäiset kaupat..

⁹ Lahden pitkäaikaiset lainat ovat 763 miljoonaa euroa. Siitä 522 miljoonaa euroa on antolainoja tytäryhteisöille. Kaupungin omat lainat ovat 241 miljoonaa euroa eli 2003 euroa/asukas. Tytäryhtiöille myönnettyjä antolainoja on muillakin kaupungeilla.

¹⁰ Heikki Helin, Velkaa velan päälle. Kuntien lainakannan kehitys 2000-luvulla. Helsingin kaupunki. Tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2011:4.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_12_08_Tutkimuskatsauksia_4_Helin.pdf

Taulukko 5. Lainakanta ja sen muutos tilinpäätös 2014 – talousarvio 2016 (miljoonaa euroa ja euroa/asukas)¹¹

Lainat	2014		2016		Muutos	
	Euroa/as.	Milj. e	Euroa/as.	Milj. e	Euroa/as.	Milj. e
Helsinki	2 540	1 579	3 163	1 987	623	408
Espoo	1 078	286	2 686	737	1 608	451
Tampere	1 679	375	2 149	492	470	117
Vantaa	5 043	1 063	5 149	1 113	106	50
Oulu	3 266	641	3 586	719	320	78
Turku	2 948	542	3 551	664	603	122
Jyväskylä	2 990	406	3 163	439	173	33
Kuopio	2 843	306	3 085	351	242	45
Lahti	5 254	623	6 337	763	1 083	140
Kouvola	2 069	179	2 858	245	789	66
Pori	2 774	232	2 781	238	7	6
Yhteensä		6 231		7 748		1 516

¹¹ Turussa jatketaan keskitettyä konsernirahoitusta. Yhteensä antolainojen lisäykset ovat 50,5 milj. euroa vuonna 2016 ja vähennykset 29,9 milj. euroa. Kaupungin antolainaus tytäryhtiöille säilyy tulevinakin vuosina korkealla tasolla toteutettujen yhtiöittämisten seurauksena. Kiinteistöliikelaitoksen investointitasoa on pyritty keventämään mm. tilahankkeiden osalta hyödyntämällä taseen ulkopuolisia toteutusratkaisuja. Tilainvestointien osalta merkittävänä muutoksina vuoden 2015 talousarvioon voidaan mainita päätös Yli-Maarian kouluhankkeen aikaistamisesta niin, että hanke valmistuu aiemman vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2018. Hanketta esitetään toteutettavaksi yhtiömuotoisena, taseen ulkopuolisena hankkeena. Lisäksi Kaupungintalon valtuustosalin restaurointihanketta sekä siipirakennuksen korjausta on supistettu aiemmasta. Yli-Maarian koulun lisäksi muita taseen ulkopuolisia investointeja ovat Syvälahden koulu, Raunistulan ja Tallimäen-kentän päiväkodit, Palloiluhalli, Kaupunginteatterin peruskorjaus sekä tehostetun palveluasumisen tilaratkaisut.

Porissa toteutetaan investointiohjelman ulkopuolella kaksi uutta päiväkotia kiinteistöleasingillä. Toinen rakennetaan Länsi-Poriin ja toinen Ruosniemeen

Jyväskylän 44 miljoonan talonrakennushankkeista 23,6 miljoona on vuokraohteita.

Merkittävimmät antolainasaamiset Tampereella ovat on Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä 70,0 milj. euroa ja Tampereen Vuokratalosäätiöltä 21,8 milj. euroa. Tytäryhteisöjen pitkäaikainen lainarahoitus otetaan pääsääntöisesti suoraan rahalaitoksilta ja kaupunki takaa lainoja tarvittaessa. Näin lainaprosessi toimii yksinkertaisimmin ja tehokkaimmin.

Kuvio 14. Helsingin Sanomien otsikko Helsingin talousarviosta (Helsingin Sanomat 15.10.2015)

Velka näyttää olevan kaupungeille kiusallista. Lahdessa on konsernipankki, joka välittää lainat konserninyhtiöille. Tällöin peruskaupungin lainamäärä on välitettyjen lainojen verran suurempi. Tilastot tasaantuvat vertailtaessa konsernilainoja. Lahdessa pohditaan millaiselta velkatilasto näyttää¹². Keskusteluissa niin Lahdessa kuten monessa muussakin kaupungissa on esitetty elinkaarimallin tai sellaisten ratkaisujen käyttöä, jotka eivät näkyisi kaupungin taseessa velkana.

Kuntien lainojen vertailu nykyiseen tapaan ei ole perusteltua, koska luvut eivät ole vertailukelpoisia. Kun lainamäärään kiinnitetään huomiota, kunnat pyrkivät erilaisin järjestelyin pitämään lainat euroa/asukas luvun maan keskiarvon tai vertailukuntien tasolla. Uuteen tunnuslukuun tulisi lukea kunnan vastuut laajasti ottaen huomioon muun ohella lainojen lisäksi erilaiset vuokravastuut ja leasing-rahoituksesta aiheutuvat vastuut. Tunnusluvun voisi suhteuttaa vaikkapa kunnallisveron tuottoon.

¹² Tilaston piikkipaikka pelottaa (E-SS 16.10.2015)
Heikki Helin, Kuntatalous on moniottelu. Kuntalehti 11/2015

7 Pohdiskelua suurten kaupunkien talouden taustoista

Työpaikkojen kehitys

Suomen kansantalous ajautui lamaan 1990-luvun alussa. Lama yllätti ennustelaitokset, joiden ennustekäyrät sojottivat ylöspäin vanhasta muistista. Kansantalouden kasvu ei pelkästään hidastunut, vaan kansantalous supistui. Siitä seurasi mm. työttömyyden kasvu ja kuntien verotulojen supistuminen. Kunnallistalous syöksyi ennen kokemattomaan ahdinkoon.

Laman seurauksena useimmat kaupungit menettivät yli viidesosan työpaikoistaan¹³. Lahden menetys oli peräti 26,9 prosenttia. Laman kohtasi kaupunkeja hieman eri rytmissä. Turussa työpaikat olivat suurimmillaan 1987, Helsingissä ja Jyväskylässä 1988, Espoossa, Tampereella, Kuopiossa, Lahdessa, Kouvolassa ja Porissa 1989 ja Vantaalla ja Oulussa 1990. Kaikilla laman pohjanoteeraus oli vuonna 1993.

Vuoden 2015 talousarvioyhteenvedossa¹⁴ oli taulukko työpaikkojen muutoksista 1989–2012. Se osoitti, että Lahdessa, Kouvolassa ja Porissa oli työpaikkoja edelleen vuonna 2012 vähemmän kuin ennen lamaa. Ne eivät siis näin tarkastellen ole vielä toipuneet edellisestäkään lamasta. Työpaikat vähenivät myös 2000-luvun alussa¹⁵. Helsingissä vähennys oli vuosina 2002–2003 noin 6 000 työpaikkaa. Vuonna 2009 Helsingissä oli noin 8000 työpaikkaa vähemmän kuin vuonna 2008. Vuonna 2012 työpaikkoja oli edelleen vähemmän kuin vuonna 2008.

Taulukossa 6 on esitetty työpaikkojen kehitys 2005–2013 vuoden 2015 kuntajaon mukaan. Kaupunkien työpaikkojen määrä kasvoi Kouvolaa lukuun ottamatta. Vuonna 2013 kaikkien kaupunkien työpaikat vähenivät. Työpaikkojen määrän kehitystä voidaan tarkastella käyttämällä erilaisia ajanjaksoja¹⁶.

¹³ Heikki Helin, Lahti ei ole toipunut vielä 90-luvunkaan lamasta. Etelä-Suomen Sanomat Vierailija 17.9.2014.

Heikki Helin, Elinvoimainen, kilpailukykyinen, vetovoimainen?. Etelä-Suomen Sanomat Vierailija 5.12.2014.

¹⁴ Heikki Helin, Kunnat suunnistavat sumussa. Suurten kaupunkien talousarviot 2015. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 5/2014.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_12_16_Tutkimuskatsauksia_5_Helin.pdf

¹⁵ Heikki Helin, Verotulojen verkkainen kehitys. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:3 http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/05_10_04_Helin_Vj36.pdf

¹⁶ Kuopion kaupunginjohtajan talousarvion esittelyaineistossa tarkastellaan työpaikkojen muutosta vuosina 2009-2013. Sen mukaan työpaikat kasvoi eniten Kuopiossa. Kasvua oli myös Espoossa ja Vantaalla. Muiden kaupunkien työpaikat vähenivät.

Taulukko 6: Työpaikat 2005–2013 (Tilastokeskus)

	Hki	Espoo	Tre	Vantaa	Oulu	Tku	Jyväskylä	Kuopio	Lahti	Kouvola	Pori
2005	374 344	108 510	111 269	94 589	78 327	93 558	56 549	45 422	44 588	36 358	35 513
2006	378 158	112 344	116 251	96 977	81 009	95 636	57 910	46 813	45 982	36 001	36 140
2007	385 356	116 221	119 265	103 196	82 673	97 408	60 202	48 104	47 485	36 254	36 856
2008	388 053	118 912	119 772	105 716	84 534	98 245	61 329	48 519	47 921	36 062	37 439
2009	380 579	115 624	114 120	101 134	82 139	94 352	59 388	48 048	45 693	34 652	36 115
2010	381 625	118 585	116 219	103 955	83 581	94 188	60 805	48 458	46 462	34 359	36 305
2011	386 357	121 055	118 866	105 995	85 259	96 080	62 253	49 429	47 210	34 211	36 758
2012	386 634	121 253	118 797	106 602	84 620	96 812	61 522	50 334	46 989	33 577	36 310
2013	381 942	120 247	116 750	106 420	84 078	95 201	59 942	49 997	46 337	32 583	35 921
Muutos kpl											
´2005-14	7 598	11 737	5 481	11 831	5 751	1 643	3 393	4 575	1 749	-3 775	408
¨2013-14	-4 692	-1 006	-2 047	-182	-542	-1 611	-1 580	-337	-652	-994	-389
Muutos %											
´2005-14	2,0	10,8	4,9	12,5	7,3	1,8	6,0	10,1	3,9	-10,4	1,1
¨2013-14	-1,3	-0,9	-1,8	-0,2	-0,7	-1,7	-2,8	-0,7	-1,5	-2,7	-1,1

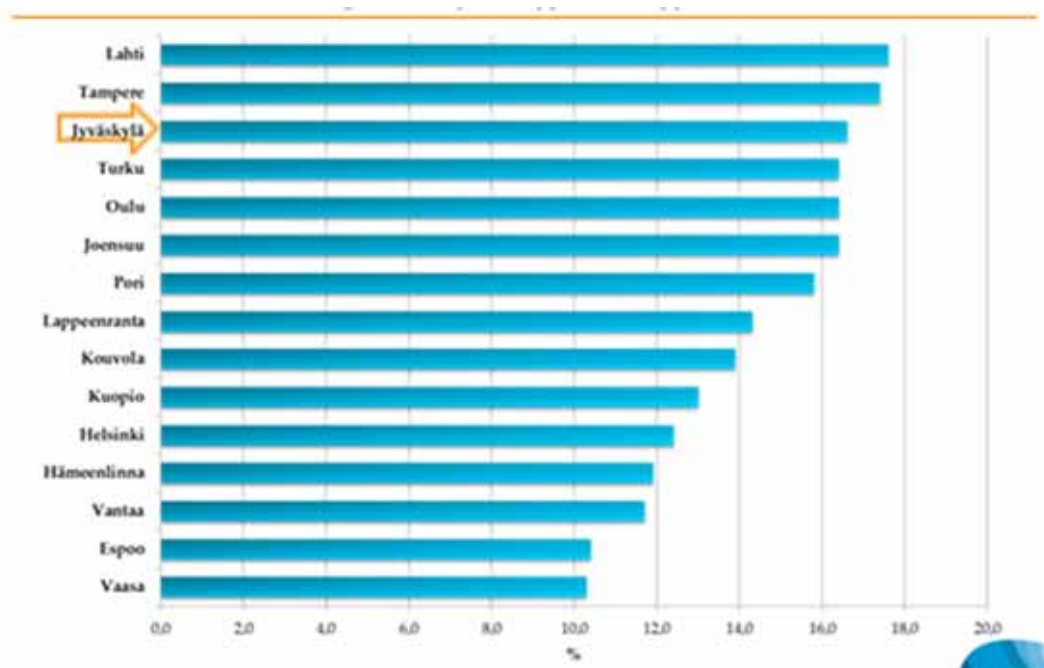
Asukasluku ja työttömyys

Kaupungit pyrkivät talousarvioiden esittelyaineistossa kuvaamaan asemaansa toisten suurten kaupunkien joukossa. Kaupunginjohtajien ppt-sarjoissa ja kaupunkien kuukausiraporteissa on erilaisia näkökulmia kaupunkien kehitystä kuvaavista tekijöistä. Kaupunkien järjestys vaihtelee käytettävän mittarin ja tarkastelun aikajänteen mukaan.

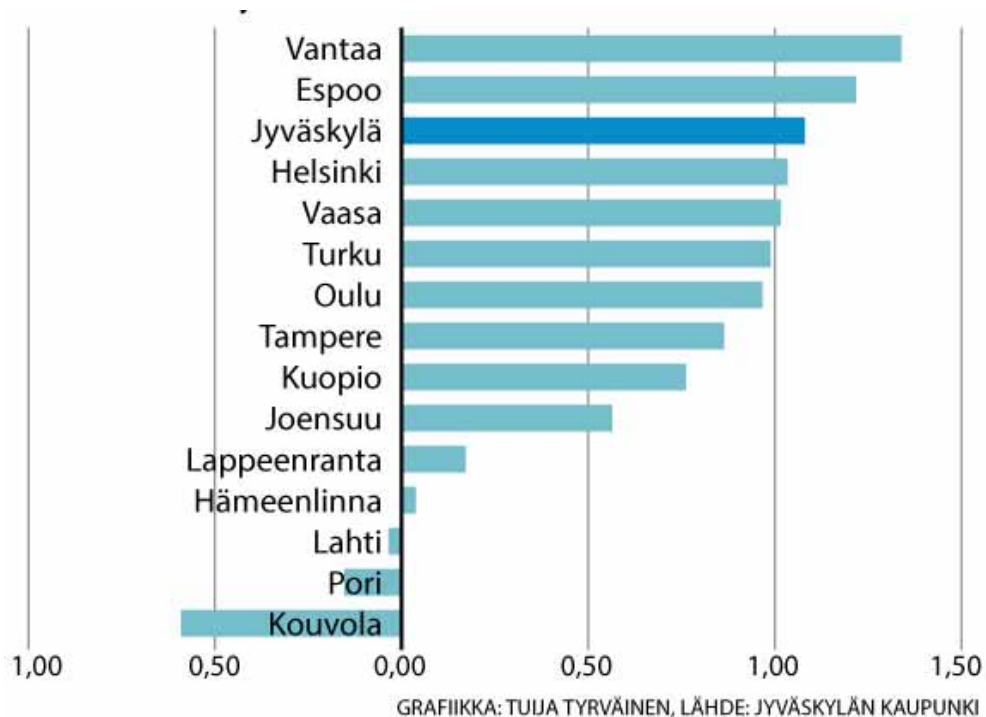
Työttömyysluvut ovat syyskuun lopulta. Työttömyysaste oli korkein Lahdessa. Seuraavina olivat Tampere, Jyväskylä, Oulu ja Turku. Muita pienempi työttömyys oli Vaasassa, Espoossa ja Vantaalla. (Kuvio 15)

Kaupunginjohtajien kuvasarjoissa käytettiin myös asukasluvun muutosta. Suurin väestömuutoksesta tammi-syyskuussa 2015 kasvu oli Vantaalla ja Espoossa. Kolmantena kasvutilastossa oli Jyväskylä. Kouvolan, Porin ja Lahden asukasluku supistui. (Kuvio 16)

Kuvio 15. Suurten kaupunkien työttömyysasteet syyskuussa 2015 (Jyväskylän kaupunki, kuukausiraportti lokakuu 2015)

Kuvio 16. Väestömuutos % tammi-syyskuussa 2015 (Jyväskylän kaupungin talousarvion esittelyaineisto)

Kuvio 17. Satakunnan Kansan uutinen Porin talousarviosta (2.10.2015)

Porin talousarviotaivas siintää nyt seesteisenä

- Ei lisää veroja eikä maksuja, velkaantumisen poikki.
- Vuonna 2017 Pori jo lyhentäisi lainojaan.

Ville Hammarberg
Pori

• Kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen saattoi ylpeinä esitellä talousarvosuositukseksi keskeisen ytimen. Vuosina 2016–2018 ei toteuteta kunnallisveroprosentin nostoa tahi kiinteistöverojen korotuksia, Porille raavitaan kasaan ylijäämäinen tulos, kaupungin lainavuoren lapiointi alemmaksi alkaa ja kassavirta käännetään positiiviseksi. Jo ensi vuonna kaupungin nettolainanotto saadaan nolllaksi.

Tämä kaikki ihanuus saadaan kaupunkilaisille tiukalla talouskurilla ja puolueiden tekemän valtuustositimuksen turvin.

– Aloitimme toiminnalliset muutokset etupainotteisesti hyvissä ajoin, ja hallintokunnat sitoutuivat valtuustositimukseen, kehaisee Luukkonen, jolle onnenjyviä ovat tarjoilleet etenkin sivistystoimissa tehty kouluverkko saneeraus ja perusturvan organisaatiomuutokset.

Ensi vuoden lopussa pitäisi Porin pussin pohjalla kilistä satuhattua euron lanttia ylijäämää.

Kaupunki laskee ensi vuonna saavansa 1,5 prosenttia enemmän kunnallisveroja kuin tänä

vuonna. Sen sijaan yhteisveroja tulee kolme miljoonaa euroa vähemmän, koska kuntien korotettu jako-osuus päättyy. Verotulojen kasvun uhkatekijänä on Porin työttömyyden lisääntyminen.

SEESTEISENÄ NÄKYVÄÄN talousarviotaaseen tarvitaan silti vielä yksi ovela vippaskonsti. Pori nimittäin aikoo myydä Länsi-Suomen Voima Oy:n (Harjavallan voimalaitos) ja Pohjolan Voima Oy:n osakkeitaan Pori Energia Oy:lle. Ensin mainitusta Porin kaupungilla on 12,3 prosentin osakepääoma ja jälkimmäisestä noin kaksi prosenttia.

Myynti aloitetaan Länsi-Suomen Voimasta vähitellen ja kaupunki saa myynneistä vajaa 5 miljoonaa euroa vuodessa. Omistusten arvo on kaikkiaan noin 60–70 miljoonaa.

Koska kaupunki omistaa Pori Energian, myynnissä on kyse rahojen siirtämisestä taskusta toiseen. Kaupunki voi siis lihottaa talousarvionsa tulopuolta kaupunkikonsernin kustannuksella. Osakkeiden lisäksi tuota lihotusta riittäisi pitkäksi ajaksi muutenkin, sillä Pori Energia on velkaa

kaupungille 121 miljoonaa euroa.

Jos hallituksen tuottavuusloikkasuunnitelmat toteutuvat, se heijastuu jo vuonna 2017 kaupungin tuloihin, sillä pyörittäähän Pori noin 7000 työntekijän armeijaa. Kaupungilla on jo tehty laskelmia, kuinka paljon säästöjä tulisi, jos vaikkapa lomarahaleikkaukset ja sairauspäiväkarensitit toteutuvat.

Jos hallituksen tuottavuusloikkasuunnitelmat toteutuvat, se heijastuu jo vuonna 2017 kaupungin tuloihin, sillä pyörittäähän Pori noin 7000 työntekijän armeijaa.

Säästöjä kursitaan edelleen kaikista mahdollisista paikoista.

–"Kiinteistörankkuri" kartoittaa löytyykö kaupungista ylimääräisiä rakennuksia ja neliöitä, joista ei makseta kiinteistöveroja. Tämä tuonee kaupungille lisätuottoja, Luukkonen kertoo.

INVESTOINNEISTA ENIMMÄT miljoonat menevät väyliin ja kiinteistöjen kunnossapitoon, PSYL:n välisosaan sekä juhlasalin peruskorjaukseen sekä päälterveysaseman saneeraukseen.

Kaikkiaan Pori investoi 30,9 miljoonaa euroa. Investointiohjelman ulkopuolelta kaupunki rakentaa

kaksi päiväkotia, toisen Länsi-Poriin ja toisen Ruosniemeen. Ne on määrä rahoittaa kiinteistöleasingsilla. Tilloista siis maksetaan vuokraa esimerkiksi 15 vuoden sopimuksella, jonka jälkeen ne voidaan lunastaa kaupungin omiksi 20–30 prosentin jäännösarvolla.

Apulaiskaupunginjohtaja Kari Hannuksen mukaan kiinteistöt aloitetaan rakentaa niin, ettei niissä kerta kaikkiaan pääse home yllälmään.

–Ne tehdään taloelementeistä talotehtaalla, jolloin vältytään kustausvaurioilta rakennusvaiheessa. Elementit mahdollistavat myös nopean rakentamisen, uusi päiväkoti voitaisiin saada käyttöön jo ensi vuonna. Vastaava menettelmä on käytössä muun muassa Tampereella.

Ensi vuonna aloitetaan myös matkakeskukseen laiturialueiden rakentaminen ratatieaseman läheisyyteen. Keskukseen on määrä toimia, kun SAMK:n kampus valmistuu vuonna 2017.

"Kiinteistörankkuri kartoittaa löytyykö kaupungista ylimääräisiä rakennuksia ja neliöitä, joista ei makseta kiinteistöveroja."

AINO-MAIJA LUUKKONEN,
kaupunginjohtaja

Valtion toimenpiteet ja kuntien velkaantuminen

Valtio on tasapainottanut talouttaan kuntien kustannuksella ja säilyttänyt uusia menoja kuntien maksettavaksi, mikä taas on osaltaan vauhdittanut talouden kiristymistä.

Velkaantumisen taustalla on yleisen taloustilanteen heikkenemisen lisäksi valtion toimenpiteet. Valtio leikkasi kuntien veropohjaa 2000-luvun vaihteessa 0,8 miljardilla eurolla. 2000-luvulla kunnilta on jäänyt tämän takia saamatta verotuloja enemmän kuin velka on kasvanut. Vuonna 2000 kuntien velka oli 3,8 miljardia ja 2014 se oli 14,7 miljardia euroa.

Nykyisen hallitus vähentää valtionosuuksia kaikkiaan 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2015 mennessä. Lisäksi kuntien menoja ovat kasvattaneet uudet tehtävät. Vuosina 2012–2017 kunnilta jää saamatta valtionosuuksia 6,9 miljardia euroa.

Niinpä kunnat ovat joutuneet korottamaan tuloveroprosenttejaan. Vuosien 1997–2015 korotusten tuotto on 2,3 miljardia euroa (kuvio 2). Valtion toimenpiteiden vaikutusta olen kuvannut esimerkiksi julkaisussa Miten tähän on tultu¹⁷.

Kuntien menojen kasvu on ollut kieltämättä nopeampaa kuin tulojen kasvu. Kasvu johtuu suureksi osaksi valtion kunnille asettamista uudista tehtävistä. Ongelma on tältä osin valtionhallinnossa. Valtiovarainministeriö ei ole kyennyt pitämään ministeriöitä "kurissa", vaan ne ovat voineet lisätä kuntien tehtäviä ja monissa tapauksissa hyvin alimitoitetuin kustannusarvioin.

Kun valtio asettaa kunnille uusia tehtäviä ja leikkaa valtionosuuksia (nykyinen hallitus 1,5 miljardia euroa), keventää verotusta kuntien kustannuksella (Lipposen hallitukset 0,8 miljardia euroa) tai asettaa kunnille uusia tehtäviä heikoin kustannus selvityksin tai lupaa palkankorotuksia (2008), ei kuntien talous voi olla tasapainossa. Se ei siten johdu ainakaan yksinomaan kuntien huonosta taloushoidosta.

Suuret kaupungit ovat voineet paikata talouttaan myös tulouttamalla omilta liikelaitoksiltaan. Helsinki on voinut tulouttaa vuosina 2000–2013 noin 2,5 miljardia euroa. Vastaavasti Lahti on tasapainottanut talouttaan Lahti Energialta saamallaan osingoilla. Samanlaisia järjestelyjä on tehty muissakin kaupungeissa, missä ne ovat olleet mahdollisia. Liikelaitoksilta tulouttaminen on kuitenkin korottanut asumisen kustannuksia, koska ne joutuvat korottamaan maksujaan.

Kiinteistöliitto on verrannut suurten kaupunkien asumisen kustannuksia vuodesta 2001 alkaen ns. indeksitalon avulla. Vertailut ovat luotettavimmat asumisen kustannusten vertailut.

Maksujen ja verojen suuruudesta päättävät kaupungit. Tontin kiinteistöveroon vaikuttaa ratkaisevasti tontin arvo. Helsingissä arvot ovat suurimmat ja verokin tämän takia korkein (0,51), kun Kouvolan on pienin (0,09).

---

¹⁷ http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/11_05_05_tutkimuskatsaus_2_Helin.pdf

Kuvio 18. Kiinteistöverot ja maksut 2015 10 suurimmassa kaupungissa (Keskisuomalainen 11.9.2015)

euroa/m ² /kk							
Kaupunki	Tontin kiinteistövero	Rakennuksen kiinteistövero	Kaukolämpö	Vesi ja jätevesi	Kiinteistösähkö	Jätehuolto	Yhteensä
Jyväskylä	0,16	0,25	1,31	0,82	0,18	0,14	2,85
Turku	0,28	0,18	1,30	0,54	0,19	0,22	2,71
Tampere	0,29	0,25	1,29	0,55	0,16	0,13	2,66
Kuopio	0,26	0,26	1,17	0,64	0,17	0,15	2,65
Helsinki	0,51	0,18	1,05	0,50	0,17	0,15	2,56
Lahti	0,18	0,27	1,27	0,53	0,17	0,10	2,52
Espoo	0,29	0,18	1,25	0,50	0,15	0,15	2,52
Vantaa	0,20	0,18	1,22	0,50	0,16	0,15	2,41
Kouvola	0,09	0,27	1,10	0,60	0,19	0,16	2,40
Oulu	0,23	0,20	0,93	0,55	0,17	0,14	2,22
Keskiarvo	0,25	0,22	1,19	0,57	0,17	0,15	2,55

Kiinteistöliitto on verrannut vuodesta 2001 syksyisin vakiomuotoisen ns. Indeksitalon veroja ja kustannuksia maamme suurimmissa kaupungeissa käyttäen voimassa olleita maksuperusteita ja hintoja. Indeksitalo on 30-vuotias 10 000 kuutiometrin asuinkerrostalo, joka sijaitsee kaupunkikeskustan ruutukaava-alueella omalla tontilla ja jossa on 40 asuntoa.

GRAFIKKA: SUIVI LANTTA, ARKISTOKUVA: SAMI SAARENPÄÄ, LÄHDE: KIINTEISTÖLIITTO

Yhteenveto

11 suurimman kaupungin yhteenlaskettu vuosikate ei riitä poistojen kattamiseen vuoden 2016 talousarvioissa. Ainoastaan Porissa ja Kouvolassa vuosikate on poistoja suurempi. Vuosikate on 762 miljoonaa euroa ja poistot ovat 1017 miljoonaa euroa. Investoinnit ovat 1938 miljoonaa euroa ja investointien omahankintamenot 1 844 miljoonaa euroa. Seitsemän kaupungin tulos on miinuksella. Toiminnan ja investointien rahavirta on miinuksella 878 miljoonaa euroa. Ainoastaan Porissa luku oli plusmerkkinen

Vuodelle 2016 Kouvola korotti veroprosenttiaan. Korkeimmat veroprosentit ovat Kouvolassa (20,75), Kuopissa (20,50) ja Lahdessa 20,25. Alimmat veroprosentit ovat Espoossa 18,00 ja Helsingissä 18,50.

Suuri osa verotulojen 341 miljoonan kasvusta tulee tuloveron kasvusta. 11 kaupungin tuloveron kasvu vuodesta 2014 vuoteen 2016 on noin 315 miljoonaa euroa. Yhteisövero vähenee 51 miljoonaa euroa ja kiinteistönvero kasvaa 77 miljoonaa euroa.

Kaikki suuret kaupungit joutuvat ottamaan lisää velkaa, koska vuosikate jää liian pieneksi. Kaupunkien yhteenlaskettu velka kasvaa vuoden 2014 tilinpäätöksen 6,2 miljardista eurosta 1,5 miljardia euroa. Vuoden 2016 lopussa velkaa olisi noin 7,7 miljardia euroa. Eniten velkaa asukaslukuun suhteutettuna on Lahdessa ja vähiten Tampereella.

Velkaantumisen taustalla on yleisen taloustilanteen heikkenemisen lisäksi valtion aikaisemmat toimenpiteet. Valtio leikkasi kuntien veropohjaa 2000-luvun vaihteessa 0,8 miljardilla eurolla. 2000-luvulla kunnilta on jäänyt tämän takia saamatta verotuloja enemmän kuin velka on kasvanut. Vuonna 2000 kuntien velka oli 3,8 miljardia ja 2014 se oli 14,7 miljardia euroa. Vuosien 2012–9 leikkaukset pienentävät valtionosuutta vuoden 2019 tasolla 1,9 miljardia euroa ja leikkausten takia kunnilta jää saamatta tuona aikana 10,5 mrd. euroa valtionosuuksia.

Taulukko 7. Yhteenveto vuoden 2016 talousarvioista

2016	Asukas- luku	Tulovero- prosentti	Vuosi- kate % poistoista	Investointien tutorahoitus- prosentti	Laina- kanta e/asukas	Lainat milj.e
Helsinki	628 213	18,50	83,0	39,8	3 163	1 987
Espoo	274 400	18,00	75,0	40,0	2 686	737
Tampere	227 790	19,75	85,0	34,0	2 149	492
Vantaa	216 154	19,00	66,0	67,0	5 149	1 113
Oulu	200 473	20,00	69,7	39,0	3 586	719
Turku	187 000	19,50	55,6	27,3	3 551	664
Jyväskylä	138 800	20,00	76,4	79,1	3 163	439
Kuopio	111 289	20,50	47,0	36,4	3 085	351
Lahti	120 431	20,25	93,8	53,8	6 337	763
Kouvola	85 698	20,75	100,9	34,1	2 858	245
Pori	85 399	19,75	100,2	85,4	2 736,6	233,7
Yhteensä	2 275 647					7 744

Kuvioluettelo

1. BKT:n kehitys 1990–2014 määrän muutos vuosina 1985–2019, % (Kuntaliitto)
2. Kuntasektorin toiminnan ja investointien rahavirta sekä lainakannan muutos vuosina 1997–2019, mrd. euroa, arviot painelaskelman mukaan (Kuntaliitto)
3. Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit 1991–2019 (Kuntaliitto)
4. Veroperustemuutosten sekä tuloveroprosenttien muutosten vaikutus kuntien verotuloihin 1997–2015, mrd. euroa (Kuntaliitto)
5. Hallitusohjelman sekä vuosien 2012–2019 leikkausten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen, miljoonaa euroa (Kuntaliitto)
6. Keski-suomalaisen Jyväskylän ja Kouvolan San omien Kouvolan taloutta kuvaava uutisotsikko (Kslm 6.10.2015)
7. Kouvolan Sanomien Kouvolan taloutta kuvaava uutisotsikko (Kouvolan Sanomat 21.10.2015)
8. Investointien tulorahoitusprosentti talousarviossa 2016
9. Vuosikate prosenttia poistoista talousarviossa 2016
10. Etelä-Suomen Sanomien uutinen Lahden talousarviosta (8.10.2015)
11. Tuloveroprosentit 2016
12. Keski-suomalaisen otsikko Jyväskylän talousarviosta (20.10.2015)
13. Kaupunkien lainakanta euroa/asukas 2016
14. Helsingin Sanomien otsikko Helsingin talousarviosta (Helsingin Sanomat 15.10.2015)
15. Suurten kaupunkien työttömyysasteet syyskuussa 2015 (Jyväskylän kaupunki, kuukausiraportti lokakuu 2015)
16. Väestömuutos % tammi-syyskuussa 2015 (Jyväskylän kaupungin talousarvion esittelyaineisto)
17. Satakunnan Kansan uutinen Porin talousarviosta (2.10.2015)
18. Kiinteistöverot ja maksut 2015 10 suurimmassa kaupungissa (Keski-suomalainen 11.9.2015)

Taulukkoluetelo

1. Vuosikate, poistot, tulos ja investoinnit ja rahoituksellinen tasapaino miljoonaa euroa 2016

2. Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit 2016

3. Verotulot lajeittain talousarviossa 2016 (miljoonaa euroa)

4. Verotulojen muutos 2014–2016, prosenttia

5. Lainakanta ja sen muutos tilinpäätös 2014 – talousarvio 2016 (miljoonaa euroa ja euroa/asukas)

6: Työpaikat 2005–2013 (Tilastokeskus)

7. Yhteenveto vuoden 2016 talousarvioista

Liitteet

Liite 1. Vantaan talousarvion täydentäviä tietoja

1000 euroa	TP 2014	KS 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku 31.12	210 803	213 600	216 154	218 706	221 550	223 893
- syntyneiden enemmitys	1 372	1 397	1 454	1 451	1 444	1 443
- nettomuutto	1 281	1 400	1 100	1 100	1 400	900
Tuloveroprosentti	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Kiinteistöveroprosentti						
- yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
- vakituinen asuinrakennus	0,32	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37
- voimalaitos	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85
- rakentamaton rakennuspaikka	2,50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Toimintamenot (ilman VOK) M€	1 407	1 442	1 496	1 518	1 541	1 564
Toimintakate M€	-1 006	-1 053	-1 087	-1 101	-1 116	-1 130
Verotulot M€	923	948	951	972	1 010	1 046
Valtionosuudet M€	140	146	184	182	183	183
Vuosikate (ml. LL ja Rah.) M €	80	51	69	69	90	106
Poistot M€	78	88	105	107	108	106
Vuosikate %:ia poistoista	103 %	58 %	66 %	64 %	83 %	100 %
Bruttoinvestoinnit ml. LL ja Rah.) M€	159	133	103	121	100	101
Investoinnit omahankintameno (ml. LL ja Rah.)	153	131	103	121	100	101
- investointien tulo-rahoitus %	52 %	39 %	67 %	57 %	90 %	105 %
Investoinnit omahankintameno (kaupunki) M€	151	129	100	118	97	98
Lainojen muutos M€	100	34*	16	36	15	-16
Lainamäärä per 31.12. M€	1 063	1 097	1 113	1 149	1 164	1 149
Lainakanta €/asukas	5 043	5 136	5 149	5 254	5 254	5 132
Toimintamenot €/asukas	6 676	6 751	6 921	6 942	6 956	6 986
Verotulot €/asukas	4 381	4 438	4 398	4 443	4 561	4 673
Valtionosuudet €/asukas	665	660*	851	831	828	818
Vuosikate €/asukas	379	240	319	314	405	473
Kokonaismenot M€	1 559	1 586	1 610	1 655	1 662	1 691

*) Ennustetieto

Kokonaismenot koostuvat toimintamenoista (ilman valmistus omaan käyttöön ja Kehä III), bruttoinvestoinneista sekä rahoitusmenoista.

Liite 2. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa milj. euroa, muutos 2015 - 2016, miljoonaa euroa¹⁸

	menot	tulot	netto
1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset			
Sipilän hallituksen toimet:			
VM, subjektiivisen päivähoito-oikeuden muutos 1.8.2016 lukien	-26	-7	19
VM, varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutos 1.8.2016	-25	-6	19
VM, erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen	-50	-13	27
VM, lisäys lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun	10	10	0
VM, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muutos	1	1	0
VM, valtionosuusindeksin jäädytys		-35	-35
OKM, osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet	13	13	0
OKM, ryhmäkokojen pienentämiseen suunnattujen avustusten lopettaminen	-29	-29	0
OKM, muiden koulutuksen laadun parantamiseen suunnattujen avustusten vähentäminen	-14	-14	0
OKM, varhaiskasvatuksen kehittäminen	4	4	0
OKM, poistojen takuukorotuksen päättyminen ammatillisessa koulutuksessa ²	-46	-19	27
OKM, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuden tasomuutos	-2	-2	0
OKM, museoiden valtionosuuden tasomuutos	-4	-4	0
OKM, valtionosuusindeksin jäädytys		-5	-5
STM, hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankkeiden kuntakokeilut	6	6	0
Muut toimet:			
VM, valtionosuusleikkaus (edellinen hallitus)		-40	-40
VM, päivystysjärjestelmän uudistus	-4	-1	3
VM, aikuisten hammashuollon säästötoimet	-6	-2	4
VM, valtionosuusmenetysten kompensatiot		-3	-3
OKM, koulutuksen laadun kehittäminen	-9	-9	0
OKM, eräiden määräaikaisten lisäysten poistuminen (koulujen kerhotoiminta, oppisopimuskoulutus, aikuisten osaamisperusta, oppisopimuskoulutus)	-34	-26	8
OKM, nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpano: lisämääräraha alueille, joilla tarjonta niukinta suhteessa ikäluokan kokoon	7	3	-4
OKM, lukiokoulutukseen valmistava koulutus maahanmuuttajille ja vieraskielisille	2	1	-1
OKM, nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö	-7	-7	0
OKM, Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlakirjaston perustaminen	3	3	0
STM, säästö kehittämishankkeissa (Kaste)	-6	-5	1
STM, oikeuspsykiatriset tutkimukset ja potilassiirrot	1	1	0
STM, koulutus-EVO-korvaukset	2	2	0
STM, kuntouttava työtoiminta	-2	-2	0
STM, perustoimeentulotuen muutokset	-19	-9	9
TEM, pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisen määräaikainen kokeilu	-20	-20	0
YHTEENSÄ	-256	-217	39

¹⁸ Kuntatalousohjelma 2016-2019. Syksy 2015. Valtiovarainministeriön julkaisu 35a/2015

Liite 3. Heikki Helinin tietokeskuksen sarjoissa ilmestyneet suurten kaupunkien talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteenvedot 1993–2015

Talousarvioyhteenvedot

Heikki Helin, Vuoden 1994 talousarviot: Valtio siirsi velanottoa kunnille. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1994:1.

Heikki Helin, Valoa tunnelin päässä? Suurten kaupunkien vuoden 1995 talousarviot. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1995:1.

Heikki Helin, Kunnilla menee hyvin, kuntalaisilla huonommin. Suurten kaupunkien vuoden 1996 talousarviot ja palvelukustannusten vertailu 1993 sekä kuntien vuoden 1994 tilinpäätökset. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:1.

Heikki Helin, Kunnallistalous – valtiontalouden jakojäännös? Kuntien tilinpäätökset 1995, suurten kaupunkien toiminnoittaiset menot 1995 ja talousarviot 1997. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1997:3.

Heikki Helin, Kunnallistalous kiristyy. Kuntien tilinpäätökset 1996, suurten kaupunkien toiminnoittaiset menot 1996 ja talousarviot 1998. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1998:2.

Heikki Helin, Vuoristorataa valtion tahdittamana. Kuntien talouden kehitys ja suurten kaupunkien talousarviot 1999. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1999:1.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2000 ja Manner-Suomen kuntien tilinpäätökset 1998. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2000:1.

Heikki Helin, Kaupungeissa varovaista optimismia. Suurten kaupunkien talousarviot 2001, palvelukustannukset 1999 ja Manner-Suomen kuntien tilinpäätökset 1999. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2001:1.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2002: Kuntien resurssien uusjako. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:1.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2003: Kunnallistalouden vakautus ja Helsingin notkahdus. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:16. <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helin051202.pdf>

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2004: Suurten kaupunkien talous kiristyy. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 1. http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_01_19_helin_vj1.pdf

Heikki Helin, Nousua ei luvassa. Suurten kaupunkien talousarviot 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 37. http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Helin_vj37.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2006. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:44.

http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/05_12_15_Helin_Vj44.pdf

Heikki Helin, Investoinnit edelleen velaksi. Suurten kaupunkien talousarviot 2007. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:40.

http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/06_12_19_Helin_vj40.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2008. Tutkimuskatsauksia 2007:11

http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/07_12_20_Tutkkats_11_Helin.pdf

Heikki Helin, Arvioita ja arvauksia. Suurten kaupunkien talousarviot 2009. Tutkimuskatsauksia 2008:7.

http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/08_12_17_Tutkkats_8_Helin.pdf

Heikki Helin, Veron korotus – velan lisäys – yönkiristys. Suurten kaupunkien talousarviot 2010. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2009:9

http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/09_12_17_Tutkimuskatsaus_9_Helin.pdf

Heikki Helin, Velkaa lisää. Suurten kaupunkien talousarviot 2011. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2010:9.

http://www.hel.fi/wps/portal/Tietokeskus/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/tieke/fi/Julkaisut/Tutkimukset

Heikki Helin, Velkaa velan päälle. Suurten kaupunkien talousarviot 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuskatsauksia 2011:4.l

http://www.hel.fi/wps/portal/Tietokeskus/Artikkeli?url=hki:path:/Tieke/fi/tiedotteet/Tiedotevarasto/Tiedote_8_12_11_Helin&current=true

Heikki Helin, Kunnat velkakierteessä. Suurten kaupunkien talousarviot 2013. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuskatsauksia 2012:7.l

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/12_12_18_Tutkkats_7_Helin.pdf

Heikki Helin, Kuntien kujanjuoksu. Suurten kaupunkien talousarviot 2014. . Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuskatsauksia 2013:7.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/13_12_19_Tutkimuskatsauksia_7_Helin.pdf

Heikki Helin, Kunnat suunnistavat sumussa. Suurten kaupunkien talousarviot 2015. . Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuskatsauksia 2014:5.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/13_12_19_Tutkimuskatsauksia_7_Helin.pdf

Tilinpäätösyhteenvedot

Heikki Helin, Vyötä ja verotusta kiristämällä. Suurten kaupunkien vuoden 1993 tilinpäätökset. Tutkimuksia 1994:8.

Heikki Helin, Velkakierre oikein. Suurten kaupunkien vuoden 1994 tilinpäätökset. Tutkimuksia 1995:6.

Heikki Helin, Yhteisövero yllätti kunnat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1995 ja toiminnoittaiset menot 1994. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:10.

Heikki Helin, Laskua odotellessa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1996 ja pohdiskelua talouden tunnusluvista vuoden 1997 talousarvioiden perusteella. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1997:4.

Heikki Helin, Kunnallisvero väheni, yhteisövero kasvoi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1997, kuntien talousarviot 1998 ja yhteisöveron jako-osuuksien muutos. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1998:5.

Heikki Helin, Heikot vahvistuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1998 ja talouden taustat. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1999:7.

Heikki Helin, Kaupungit myötäisessä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1999, talouden taustat ja kuntien talousarviot 2000. Helsingin kaupunkien tietokeskuksen tutkimuksia 2000:3.

Heikki Helin, Verotulokirjaus vaikeuttaa tulkintaa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkojulkaisu 27.3.2001. ISBN 951-718-598-7.

Heikki Helin, Ei mikään kovin suuri yllätys. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2001. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:5.

Heikki Helin, Ahdinkoon ajettu Helsinki. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2002. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:9.

Heikki Helin, Verotulot hiipuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2003. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 6.

Heikki Helin, Menokasvu velaksi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2004. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:14.

Heikki Helin, Valtio vei välistä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:12.

Heikki Helin, Tulorahoitus ei riitä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2006. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2007:4.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/07_03_27_Tutkkats_4_Helin.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2007. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2008:6.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/08_04_01_tutkkats_6_helin.pdf

Heikki Helin, Ennen notkahdusta. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2008. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2009:3.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/09_03_31_Tutkkats_3_Helin.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2009: Äkkipysähdys. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2010:2.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/10_03_30_Tutkimuskatsaus_2_Helin.pdf

Heikki Helin, Pelättyä parempi vuosi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2010. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2011:1.

http://www.hel.fi/wps/portal/Tietokeskus/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/Tietokeskus/tiedotteet/Tiedotevarasto/Tiedote_5_5_11_Helin

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2011. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuskatsauksia 2012:3

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/11_03_30_Tutkimuskatsaus_1_Helin.pdf

Heikki Helin, Valtio velkaannuttaa kunnat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2012. Helsingin kaupungin tietokeskuksen Tutkimuskatsauksia 2013:4

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/13_04_09_Tutkkats_4_Helin.pdf

Heikki Helin, Kertaerät kaunistivat lukuja. suurten kaupunkien tilinpäätökset

2013. http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_04_02_Tutkimuskatsauksia_2_14_Helin.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2014: Yhtiöittämissä, kauppoja ja organisaatiouudistuksia. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2015:2.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/15_04_08_Tutkimuskatsauksia_2_Helin.pdf

Liite 4. Talousarviotiedotteet

Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen talousarviosta 2015:

Helsingin maltillinen menokehitys turvaa palvelut jatkossakin

14.10.2015 11:00

”Talouden epävarmuus ja heikko työllisyystilanne ovat kunnille suuri huolenaihe. Helsinki on kuitenkin pystynyt pitämään menojen kasvun maltillisena samanaikaisesti kun investoimme uusiin asuinalueisiin ja joukkoliikenteeseen kaupungin vetovoiman vahvistamiseksi,” kaupunginjohtaja **Jussi Pajunen** sanoo vuoden 2016 talousarvioehdotuksestaan.

Kaupunginjohtajan ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi on tehty valtuuston strategiaohjelman linjausten mukaisesti. Menotason määrittävät vuotuinen yhden prosentin tuottavuuden nousutavoite sekä kustannustason muutos ja väestönkasvu. Kaupungin toimintamenot pienenevät maaliskuussa annetusta menoraamasta, koska kustannusten kasvu on hidastunut. Myös ennuste väestönkasvusta on aiempaa matalampi. Reaalisesti määrärahat vastaavat raamia.

Helsingin kunnallisvero säilyy 18,5 prosentissa. Talousarvioehdotuksen mukaan Helsingin lainakanta kasvaa nettomääräisesti noin 250 miljoonalla eurolla vuonna 2016; luvussa on mukana HKL-liikelaitoksen lainanotto joukkoliikenneinvestointeihin. Arvio vuoden 2015 lopun lainakannasta on 1 728 miljoonaa euroa. Asukasta kohden lainaa on vuoden 2015 lopussa 2 794 euroa.

Asukasmäärän kasvu hidastuu

Asukasmäärän ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna 7 498 hengellä eli 1,2 prosentilla. Helsingin asukasluku on vuoden 2015 lopussa 628 213 henkeä. Väestön ennustetaan kasvavan keskimäärin 6 600 hengellä vuosina 2016–2019, mikä on 1 400 henkeä vähemmän kuin keskimääräinen kasvu oli vuosina 2011–2014.

Helsinki lisää tarpeen mukaan maahanmuuton edellyttämiä palveluja. Valtio korvaa kunnille vastaanotto toiminnan kulut, joten kaupunki saa menoja vastaavat tulot. Helsinki tuottaa hätämajoitusta usealle sadalle turvapaikanhakijalle päivittäin. ”Haasteemme on, että saamme kotouttamisen alkamaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun turvapaikka on myönnetty. Yrityksillä on tärkeä asema turvapaikanhakijoiden auttamisessa. Ajan kuluessa maahanmuuttajista tulee uusia helsinkiläisiä ja samalla he tulevat kaupungin palvelujen piiriin”, Jussi Pajunen sanoo.

Verotulojen kasvu niukkaa

Kaupungin verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta, kiinteistöverosta ja koiraverosta. Vuonna 2016 kaupungin verotulojen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 3 063 miljoonaa euroa. Verotulojen ja valtionosuuksien ennustetaan kasvavan yhteensä 1,3 prosenttia.

Kunnallisverojen ennakoidaan tuottavan 2 535 miljoonaa euroa eli 51 prosenttia tuloista, yhteisöveron 308 miljoonaa euroa eli 6 prosenttia ja kiinteistöveron 220 miljoonaa euroa eli 4 prosenttia tuloista. Valtionosuuksia Helsingille arvioidaan kertyvän 300 miljoonaa euroa eli 6 prosenttia tuloista.

Kiinteän omaisuuden, kuten tonttien myynnistä arvioidaan saatavan vuosittain 100 miljoonaa euroa. Kaupungin oman toiminnan kannalta tarpeettomien rakennusten ja osakkeiden myyntitavoite on vuosittain 35 miljoonaa euroa.

Menojen kasvun rajat on sovittu valtuustokaudeksi

Kaupungin toimintamenot ovat talousarvioehdotuksessa yhteensä 4 306 miljoonaa euroa. Toimintamenojen kasvu on strategiaohjelman tavoitteen mukainen.

Kaupungin menoista 46 prosenttia eli 2 176 miljoonaa euroa käytetään sosiaali- ja terveysviraston palveluihin, erikoissairaanhoidon ja toimeentulotukeen. Opetusviraston osuus menoista on 14 prosenttia eli 676 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatusviraston osuus on 8 prosenttia eli 380 miljoonaa euroa ja se sisältää lasten päivähoidon eri hoito- ja tukimuotoineen, esiopetuksen sekä leikkipuistotoiminnan. Rakennus- ja ympäristötoimen osuus toimintamenoista on 13 prosenttia eli 609 miljoonaa euroa. Kaupunkisuunnittelun ja kiinteistötoimen osuus toimintamenoista on 7 prosenttia eli 335 miljoonaa euroa.

Kuntien rahoitusvastuu työttömien perusturvasta on kasvussa. Kaupungin maksaman työmarkkinatuen kuntaosuuden määrää kasvattaa voimakkaasti maksuperusteiden muutos 1.1.2015 alkaen. Kaupungin työllisyyden hoidon uudistamista valmistellaan ja palveluita kehitetään ja kohdennetaan työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi.

Investointeja liikenteeseen, peruskorjauksiin ja uusien alueiden rakentamiseen

Talousarvioehdotuksessa kymmenen vuoden investointiohjelman vuositasoksi on asetettu strategiaohjelman mukaisesti 468 miljoonaa euroa. Kaupungin investointimenot ovat yhteensä 680 miljoonaa euroa, josta HKL:n investoinnit ovat 212 miljoonaa euroa. HKL:n osuus kasvaa vuodesta 2015 noin 30 prosenttia. Suurimmat investointikohteet ovat uudet metrovaunut, 90 miljoonaa euroa, uudet raitiovaunut, 35,6 miljoonaa euroa ja metroasemien korjaukset, 15 miljoonaa euroa.

Suurimpia investointihankkeita vuosina 2016–2018 ovat muun muassa:

- Talonrakennus, uudisrakennushankkeet 43,5 miljoonaa euroa
- Talonrakennus, peruskorjaukset 145,9 miljoonaa euroa
- Kadut, liikenneväylät ja radat 107,7 miljoonaa euroa
- Puistot 9,4 miljoonaa euroa
- Liikuntapaikat 9,8 miljoonaa euroa

Aineistoa osoitteessa hel.fi/talousarvio

[Talousarvioehdotus](#)

[Talousarvioehdotuksen tiivistelmä](#) ja [verkkoversio](#)

[Kartta: merkittävät rakennushankkeet 2016 - verkkosivuilla](#)

[Talousarvion visualisointi 2016](#) (Interaktiivinen visualisointi tarvitsee toimiakseen selaimen, joka tukee SVG-muotoista grafiikkaa.)

Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen talousarviosta 2015:

Kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä Espoo parantaa tuottavuutta ja investoi kasvun edellytyksiin

30.10.2014 klo 11.00

Espoo jatkaa talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelmaa ja parantaa kaupungin tuottavuutta niin, että kaupungin talous ja rahoitus ovat kestävästi tasapainossa suunnitelmakaudella. Toiminnan ja palvelutuotannon kehittämiseen kuuluvat myös omistaja-tilaaja-tuottajamenettelyjen ja kaupungin nykyisen liikelaitosmallin uudistaminen ja uuden ICT-toimintamallin käyttöönotto vuoden 2015 alussa.

Kaupungin henkilöstömäärä ei kasva vuonna 2015 nykyisestä 14 100 työntekijästä. Koska työvoiman tarve kasvaa useissa kaupungin palveluissa, on muissa toiminnoissa henkilöstömäärän pienennettävä, jotta tavoite saavutetaan. Tämä merkitsee huomattavaa tuottavuuden paranemista koko kaupungin tasolla. Espoon kaupunki solmii henkilöstöä edustavien järjestöjen kanssa henkilöstösopimuksen yhteistyöstä työn tuottavuuden parantamiseksi ja kaupungin talouden tasapainottamiseksi.

Länsimetro muodostaa Espoon ja koko Suomen kannalta merkittävän kasvu- ja kehityskäytävän, joka määrittää kaupungin kehitystä pitkälle tulevaisuuteen. Länsimetro ja valtion kanssa tehty sopimus asuntokaavoituksen lisäämisestä tulevat tiivistämään kaupunkirakennetta, parantamaan palvelutarjontaa ja mahdollistamaan uusien yritysten sijoittumisen ja työpaikkojen syntyminen hyvien liikenneyhteyksien varrelle.

”Suomen on Aalto-yliopistoon, Otaniemen tiedeyhteisöön ja alueen yrityksiin tukeutuvassa Länsimetron kasvu- ja kehityskäytävässä voitettava takaisin osaamis- ja tietointensiiviset yritykset ja työpaikat”, linjaa kaupunginjohtaja **Jukka Mäkelä**. Raiteisiin tukeutuva kaupunkirakenne edistää kestävästä kehitystä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. Kaupungin talouden kannalta Länsimetron varren maankäyttötulot ja kasvava verotulopohja ovat merkittävä tulonlähde tulevina vuosina.

Kasvaminen on kallista

”Kasvaminen on kallista”, kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä tiivistää. Espoossa palvelutarve kasvaa jopa väestönkasvua nopeammin, sillä vanhuspalveluja tarvitsevan ikääntyvän väestön määrä kasvaa samanaikaisesti, kun maahanmuutto ja syntyvyys jatkuvat vahvoina ja muuttoliike tuo nuoria ikäluokkia ja lapsiperheitä kaupunkiin. Espoon väestönkasvu on vauhdittunut kuluvana vuonna ja elokuun lopussa espoolaisia oli 263 705. Väestö kasvaa noin 4000 asukkaalla vuosittain. ”Espoo on tehnyt valtion ja metropolialueen kuntien kanssa sopimuksen maankäytöstä, asumisesta ja liikenteestä, ja kantaa näin oman vastuunsa seudun asuntotuotannosta myös jatkossa”, sanoo kaupunginjohtaja Mäkelä.

Muita Espoon suuria kokonaisuuksia ovat koulujen peruskorjausohjelma, yli 65-vuotiaan väestönosan palvelutarpeen kasvuun varautuminen, kaupunkikeskusten kehittäminen ja kaupunkirakenteen kehittämisen edellyttämien liikenneväylien ja joukkoliikenteen parannukset.

Peruskaupungin investoinnit ovat noin 325 miljoonaa euroa vuonna 2015. Tästä rahoitetaan tulorahoituksella 40 prosenttia. Loppuosa katetaan peruspalvelujen kehittämisrahastoa purkamalla ja lainarahalla sekä osin valtionosuuksilla. Koko kaupunkikonsernin investoinnit ovat yli 700 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Vuodesta 2016 alkaen peruskaupungille on asetettu vuosittainen 180 miljoonan euron investointikatto, joka suunnitelmissa ylittyy vuosina 2016 - 2019 yhteensä 38 miljoonalla eurolla. Kattoajattelun ulkopuolelle on rajattu metron rakentaminen sekä kunnallistekniikan sopimusrakentaminen sekä Suurpellon ja Tapiolan taseyksiköiden investoinnit, joiden menot katetaan kohdealueiden maankäyttötuloilla.

Kaupunki ottaa vuonna 2015 uutta lainaa 213 miljoonaa euroa ja lainaa on vuoden lopussa 436 miljoonaa euroa eli 1621 euroa/asukas. Koko Espoo-konsernin lainakanta kasvaa suuren investointiohjelman myötä vuonna 2015 yhteensä vajaalla 500 miljoonalla eurolla ja on 2,8 miljardia euroa vuoden lopussa. Sekä peruskaupungin että konsernin lainamäärä kasvaa voimakkaasti tulevina vuosina. Metron osuus kasvusta on noin puolet.

Verot ja henkilöstömäärä pysyvät ennallaan

Kaupungin toimintakulut kasvavat 2,5 prosenttia vuonna 2015 ja niiden kokonaismäärä on 2,2 miljardia euroa. 44 prosenttia menoista käytetään sosiaali- ja terveyspalveluihin, 38 prosenttia sivistystoimeen ja 13 prosenttia tekniseen ja ympäristötoimeen. Palveluliiketoimen ja yleishallinnon osuus on 6 prosenttia.

Espoon kunnallisveroprosentti säilyy ehdotuksen mukaan ennallaan 18 prosentissa. Valtio nostaa ensi vuoden alussa vakituisen asunnon ja yleisen kiinteistöveron veroprosenttien alarajoja, mutta tämä ei tuo Espoolle lisätuloja. Verotulot kasvavat yhteensä noin 4,3 prosenttia vuonna 2015 ja niitä kertyy 1,39 miljardia euroa. Valtionosuuksien määrä putoaa lähelle nollaa, mikäli hallituksen esittämä tapa kiinteistöveroprosentin noston aiheuttaman lisätulon perimisestä valtiolle toteutuu. Tällöin verorahoituksen kokonaiskasvu on 2,5 prosenttia.

Kaupungin talous tulee olemaan lähivuosina erittäin kireällä. Vuonna 2015 vuosikate jää 101 miljoonaan euroon ja tulos on noin 18,5 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma käynnissä

Keskeiset ohjelman projekti- ja toimenpidekokonaisuudet tähtäävät kaupunki- ja aluekeskusten vetovoiman kasvattamiseen sekä työllisyyden parantamiseen. Kaupungin maanluovutus- ja maankäyttösopimustulojen kertymistä edistetään siten, että samalla varmistetaan monimuotoinen asuntotuotanto ja tonttitarjonta. Kaupunkiympäristön ja toimitilojen hankinta- ja ylläpitoprosesseja parannetaan. Palvelutilojen käytön tehokkuutta ja sähköistä asiointia lisätään ja hankintojen ohjausta parannetaan.

Espoo-tarinaa toteutetaan uudennlaisilla valtuustokaudeksi asetetuilla poikkihallinnollisilla kehitysohjelmissä, joilla vastataan Espoon keskeisiin haasteisiin. Kehitysohjelmat läpäisevät kaupunkiorganisaation toimialat.

[Vuoden 2015 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus \(pdf\)](#)

[Kaupunginjohtaja Jukka Mäkelän esitys mediainfossa 30.10.2014 \(pdf\)](#)

[Talonrakennus- ja kunnallistekniset investoinnit 2015 \(pdf\)](#)

[Merkittävät talonrakennushankkeet 2015-2019 \(pdf\)](#)

Tampere isojen murrosten ristiaallokossa

27.10.2014 kello 12:48

Tampereen kaupungin pormestari Anna-Kaisa Ikonen esitteli maanantaina 27.10.2014 talousarvioesityksensä ensi vuodelle 2015. Vaikeasta talustilanteesta huolimatta Tampereen kaupunki turvaa peruspalvelujen saatavuuden ja keskeiset sosiaali-, terveys- ja koulutuspalvelut.

– Edessämme on isojen haasteiden ja uudistusten vuosi. Talousarviota on valmisteltu murrosten ristiaallokossa. Haasteita tuovat kunta- ja soteuudistukset, väestönkasvun ja ikärakenteen muutos sekä talouden rakennemuutos ja kuntatalouden tasapainottamisen vaatimukset, sanoo pormestari Ikonen.

Vuosi 2015 on nimetty Uudistusten vuodeksi. Tavoitteena on saada kaupungin nettomenot laskemaan 1,4 prosenttia tämän vuoden tilinpäätösennusteeseen verrattuna.

– Tämä on poikkeuksellista ja erittäin haastavaa. Toimialat ovat joutuneet etsimään säästöjä ja pidättäytymään menoja kasvattavista palvelu-uudistuksista, ja silti budjettiesitys jää noin 10 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, konsernijohtaja Juha Yli-Rajala toteaa.

Talousarvion loppusumma on 1,750 miljardia euroa. Huolimatta kaikista käynnistetyistä talouden tasapainottamistoimenpiteistä tilikauden tulos on ensi vuonna yhä merkittävästi alijäämäinen.

– Talouden tasapainottamiseksi voimme joutua käynnistämään kaupunkitasoisen yhteistoimintamenettelyn henkilöstömenojen vähentämiseksi. Yt-menettely on myös mahdollisuus tarkastella uudelleen työtehtävien sisältöjä ja uudistaa toimintoja yhdessä henkilöstön kanssa, sanoo Ikonen.

Kaupungin henkilöstömenot ovat ensi vuonna 678,3 miljoonaa euroa. Menot vähenevät 5,8 miljoonaa euroa tämän vuoden tilinpäätösennusteesta. Henkilöstöstä valtaosa eli 72 prosenttia on hyvinvointipalveluissa, jonka henkilöstömenot ovat 488,5 miljoonaa euroa. Merkittävin henkilöstömenoja supistava tekijä on henkilötyövuosien väheneminen budjettiin 2015 sisältyvien talouden tasapainottamistoimenpiteiden vuoksi. Henkilötyövuosien lasketaan vähenevän 192:lla. Suunniteltu henkilöstön määrä vuonna 2015 on yhteensä 13 888 palkallista henkilötyövuotta.

Tampereen talouden haasteet johtuvat talouden murroksesta ja vientiteollisuuden vaikeuksista. Lisäksi valtio tasapainottaa omaa talouttaan leikkaamalla edelleen kuntien valtionosuuksia, mutta lakisääteiset kuntien velvoitteet eivät vähene samassa suhteessa.

– Ensi vuonna toiminnan painopisteitä palveluissa ovat ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen ja liikunta. Vahvistamme lasten ja nuorten kasvua, perusterveydenhuoltoa ja ikäihmisten kotona asumista tukevia palveluja. Kehitämme palveluverkkoa yhdessä sähköisten palveluiden kanssa ja vauhditamme rakenteellisia uudistuksia, Ikonen kertoo.

Investointeja joudutaan priorisoimaan

Talousarvion vuosikate on 78,7 miljoonaa euroa, mikä on talousjohtaja Jukka Männikön mukaan investointitarpeisiin nähden liian pieni. Vuosikate kertoo sen, paljonko kaupungin tulo-rahoituksesta jää investointeihin, lainanlyhennyksiin ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin.

Kaupungin kehityksen ja rakenteen kannalta tärkeät investoinnit vaativat ensi vuonna paljon rahoitusta. Investoinnit rahoitetaan oman tulo-rahoituksen ja Tampereen Sähkölaitos Oy:n

kaupungille suorittaman lainanlyhennyksen avulla, joten kaupungin lainamäärä vähenee ensi vuonna.

– Tampereen asukaskohtainen lainamäärä on suurten kaupunkien matalimmasta päästä, mutta se kasvaa nopeasti, elleimme saa vuosikatetta parannettua, sanoo Männikkö.

Investoinneissa etusijalle asetetaan sellaiset hankkeet, jotka luovat työtä, kasvua ja vetovoimaa. Investoinneilla kaupunki pitää yllä ja kehittää omaisuuttaan ja vastaa kasvuun sekä rakentamistarpeisiin.

Kaupungin investointeihin ensi vuoden budjetissa on varattu 220,7 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen investointi, 51,4 miljoonaa euroa, on Rantaväylän tunneli -hanke. Tampereen Tilakeskuksen talonrakennusinvestointeihin varataan kaikkiaan 68,2 miljoonaa euroa, josta muun muassa kansanvälisen koulun perusparannukseen ja laajennukseen varataan 8,2 miljoonaa euroa, Vehmaisten kouluun ja päiväkotiin 6,3 miljoonaa euroa ja Metsäniityn kouluun ja päiväkotiin 3,9 miljoonaa euroa. Tesoman yhtenäiskoulun ja päiväkodin perusparannukseen ja laajennukseen varataan 4,5 miljoonaa euroa. Rauhaniemen sairaalan perusparannus jatkuu 3,8 miljoonalla eurolla ja Tampereen uintikeskuksen 2,4 miljoonalla eurolla. Tesoman palloiluhallia varten varataan 1,5 miljoonaa euroa.

Rantaväylän tunnelin, aluerakennushankkeiden ja Raitiotie-hankkeen lisäksi kaupunkiympäristön kehittämiseen satsataan kaikkiaan 39,4 miljoonalla eurolla. Katuja, väyliä, toreja ja aukioita saneerataan 5,4 miljoonalla eurolla ja uusia rakennetaan 12,8 miljoonalla eurolla. Siltoihin ja erikoisrakenteisiin varataan 4,1 miljoonaa euroa ja ulkovalaistukseen 1,7 miljoonaa euroa. Tampereen Veden investointeihin varataan kaikkiaan 26,3 miljoonaa euroa, josta vesihuollon saneerauksiin ja uusiin alueisiin menee 10,9 miljoonaa euroa, ja muun muassa Kaupinon vedenottamon saneeraukseen 10 miljoonaa euroa.

Pormestari Anna-Kaisa Ikonen esittelee vuoden 2015 talousarviota. Istumassa johtaja Kirsi Koski ja konsernijohtaja Juha Yli-Rajala.

Toiminnan ja palvelujen painopisteet vuonna 2015

Lasten ja nuorten palveluissa vahvistetaan perhepalveluita ja lisätään avoimia varhaiskasvatuspalveluita ja palvelusetelipäivähoitoa. Päivähoitoon tulee subjektiivista oikeutta rajoittava lainsäädäntö.

Terveyttä ja toimintakykyä tukevissa palveluissa vahvistetaan perusterveydenhuoltoa ja laajennetaan sähköistä ajanvarausta terveydenhuollon palveluissa. Pienten hammashoitoloiden toiminta yhdistetään suurempiin yksiköihin. Härmälään ja Pispalan paloasemalle valmistuvat pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa tukevat tilat.

Ikäihmisten palveluissa painopistettä siirretään edelleen pitkäaikaisesta laitoshoidosta kotona asumista tukeviin palveluihin. Lähitori-toiminta aloitetaan palvelukeskuksissa.

Kaupungin osaamista ja elinkeinoja tukevissa palveluissa lisätään pitkäaikaistyöttömien aktivoimista ja työllisyydenhoidon palveluja. Sivustys- ja elämänlaatupalveluissa aloitetaan Kalevan liikuntapuiston suunnittelu ja Pyynikin kentälle hankitaan levitettävä tekojää. Tampereen uintikeskus avautuu peruskorjauksen jälkeen ja uintikeskuksen yhteyteen toteutetaan maauimala.

Kaupunkiympäristön kehittämisessä panostetaan Kunkun parkin, Eteläpuiston, Asemakeskuksen ja Tullin alueen suunnitteluun. Raitiotie-hanketta viedään eteenpäin suunnittelu-, rakennus- ja kalustohankintaryhmien kilpailuttamisella. Merkittävimpiä

aluerakentamishankkeita ovat Ruskon Huppionmäki, Atalan Risso, Niemenranta ja Vuores, joissa jatketaan katuverkon ja puistojen rakennustöitä.

Maankäytön suunnittelussa keskeisimpiä kohteita ovat keskustassa Kunkun parkki, Eteläpuisto, Asemakeskuksen ja Tullin alue sekä raitiotien varrelle sijoittuvat varikkoalue, Hervannan pohjoisosan alue, Hallila ja Turtola. Myös Hervantajärvi, Vuoreksen Västingimäki, Tesoma, Haukiluoma ja Linnanmaa ovat keskeisiä yhdyskuntarakenteen kehittämiskohteita vuonna 2015. Työpaikkojen kasvulle luodaan edellytyksiä kaavoittamalla yritystontteja Linnainmaan Sammon valtatie tuntumaan ja Aitovuoren alueille.

Tampereen kaupungin talousarvio 2015 lukuina

Asukasluku 31.12.2015.....	224 900 henkilöä
Tuloveroprosentti.....	19,75
Talousarvion loppusumma.....	1,750 miljardia euroa
Toimintamenojen kasvu.....	-1,4 prosenttia
Vuosikate.....	78,7 miljoonaa euroa
Tulos.....	-9,9 miljoonaa euroa
Investoinnit yhteensä	- 212,5 miljoonaa euroa
Lainamäärä /asukas.....	1678 euroa

Talousarvioon voi tutustua tarkemmin verkossa tampere.fi/hallinto

Vantaan kaupunki tiedote 19.10.2015

Vähemmän lainaa, lisää valtionosuuksia - Vantaan talous tasapainottumassa

Vantaan investointitaso laskee alle 100 miljoonaan euroon, mikä vähentää lainanottopainetta. Valtionosuuksiin tehdään tarkistuksia, joilla muun muassa kompensoidaan veroperusteiden muutokset, joten Vantaan valtionosuudet lisääntyvät vuonna 2016.

Vantaan vuoden 2016 taloudessa riskejä ovat Suomen heikko talouskasvu ja lisääntyvä työttömyys. Ne vaikuttavat kaupunkiin monin tavoin: vähentävät verotuloja, kasvattavat työmarkkinatuen kuntaosuutta ja lisäävät palvelujen kysyntää. Riskeistä huolimatta Vantaan taloussuunnitelma vuosille 2016 – 2019 pohjautuu nykyisiin veroprosentteihin.

Ensimmäistä kertaa moneen vuoteen Vantaan investoinnit laskevat alle 100 miljoonan.

Kehäradan ja Kehä III mittavat urakat valmistuvat vuoden 2015 aikana. Investointien tulo-rahoitus nousee 67 prosenttiin. Kunnallisteknisiä investointeja tehdään 36,2 miljoonalla eurolla muun muassa liikennealueisiin ja puistoihin.

- Investointeja tehdään edelleen. Nyt niiden painopiste on toimitilainvestoinneissa ja kiinteistöjen perusparannuksessa, toteaa kaupunginjohtaja Kari Nenonen vuoden 2016 budjetista.

Koulujen ja päiväkotien korjauksiin varataan 11,9 miljoonaa euroa ja sisäilmaongelmien hoitoon 2,5 miljoonaa euroa. Aurinkokiven toimintakeskus valmistuu vuonna 2016. Sen kokonaishinta on 20,4 miljoonaa euroa. Kiinteistöjen perusparannuksen käytetään 22,9 miljoonaa euroa, mikä on lähes 3 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2015. Lainaa otetaan 16 miljoonaa euroa.

Peruspalvelut hyvin saavutettavissa

Hyvinvointipalvelut turvataan kaikille vantaalaisille. Talousarvion pohjana on, että perusopetuksessa on yhteensä 21 637 koululaista, päivähoitopaikkoja on 11 924, terveyskeskuskäyntejä tehdään 367 500 ja toimitiloja on palvelukäytössä 826 182 brm².

Vuoden 2015 aikana Vantaalla tapahtui paljon: liikennöinti Kehäradalla alkoi ja Kivistössä järjestettiin kiinnostusta herättäneet Asuntomessut. Rakentaminen oli Vantaalla ennätysellisen vilkasta, ja maan sisäinen muuttoliike on kääntynyt Vantaalle selvästi voitolliseksi.

- Onnistumiset kannustavat meitä työssämme vantaalaisten palvelujen ja niiden kehittämisen eteen myös vuonna 2016, summaa Kari Nenonen.

Lisätietoja

Kaupunginjohtaja Kari Nenonen, puh. 8392 2101

Talusojohtaja Patrik Marjamaa, puh. 8392 854

Oulu

Kaupunginjohtaja julkisti talousarvioesityksensä vuodelle 2016

Oulu rakentaa tulevaisuuttaan ja kehittää johtamistaan turvatakseen palvelut vuoteen 2020

Oulun kaupunginjohtaja Matti Pennanen on julkistanut talousarvioesityksensä vuodelle 2016. Esityksessä kuvataan keinoja, joilla Oulun kaupunki rakentaa tulevaisuuttaan ja kehittää johtamistaan turvatakseen kaupunkilaisten palvelut vuoteen 2020 vaikka Suomen, Euroopan ja maailman epävarma tilanne jatkuukin. Oulun kaupungin on löydettävä parhaat tavat tuottaa vaikuttavia palveluita kustannustehokkaasti.

Merkittävimmät ratkaisut ovat kaupungin omissa käsissä, vaikka kuntien tehtäviä ja velvoitteita purettaisiinkin. Oulun kaupungin oma palveluverkko ja palvelurakenteet vaativat muutoksia, kun sovitetaan yhteen kuntatalous ja kasvava palvelukysyntä. Monet meneillään olevat muutokset nähdään kaupungin kehittämisen kannalta mahdollisuuksina.

Sosiaali- ja terveystaloudessa siirrytään kuuteen hyvinvointikeskukseen

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut järjestetään tulevaisuudessa itsehallintoalueiden toimesta. Uudistuksen toteuttaminen vie kuitenkin vuosia ja kuntien on toteutettava omalta osaltaan rakenteelliset muutokset välittömästi. Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut organisoidaan neljälle hyvinvointialueelle, joille tulee kuusi hyvinvointikeskusta. Hyvinvointikeskukset ovat kattavan palveluvalikoiman toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa väestö pääsääntöisesti asioi sosiaali- ja terveystaloudessa tarvittaessa. Nykyisten Kontinkankaan ja Kiimingin hyvinvointikeskusten lisäksi Haukiputaan, Tuiran, Myllyojan, Kaakkurin hyvinvointikeskukset käynnistyvät hallinnollisesti ja osin toiminnallisesti jo vuoden 2016 alusta. Hoidon ja palvelujen saatavuuden varmistamiseksi toimintamalleja uudistetaan kaikissa hyvinvointipalveluissa ohjausta, neuvontaa ja sähköisten palveluiden tarjontaa lisäämällä.

Kampuslukiomalli vapauttaa tiloja, jotta alakouluikäisille voidaan taata lähikoulu

Peruskouluikäisten määrä kasvaa vuosikymmenen loppuun mennessä kahdella tuhannella oppilaalla, mikä edellyttäisi noin viiden uuden koulun rakentamista. Kaupungin tavoitteena on turvata alakouluikäisille lähikoulu ja yläkouluikäisille aluekoulu sekä siirtyä asteittain kohti tiivistettyä lukiomallia, jolloin tiloja vapautuu peruskoulun käyttöön. Opetuksen palveluverkon muutoksessa on lähtökohtana lukiopalveluiden keskittäminen kuuteen ns. kampuslukioon. Suuremmat lukiot edistävät tasapuolisempia ja parempia valinnan mahdollisuuksia opiskelijoille, ja koulutuksen laatu kyetään paremmin turvaamaan kiristyvässä taloudellisessa tilanteessa. Perus- ja lukio-opetuksen tilankäyttöä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Lukiokoulutukselta vapautuviin tiloihin sijoitetaan perusopetuksen toimintaa, jolloin myös perusopetuksen tilankäyttö tehostuu ja kouluverkko tiivistyy sekä samalla vältetään uudisrakennusinvestointeja.

Oulu toipuu kohtuullisen hyvin ICT-toimialan rakennemuutoksesta

Oulu on kyennyt toipumaan kohtuullisen hyvin erityisesti ICT-toimialan rakennemuutoksesta. Oululaisen osaaminen on viimeisen vuoden aikana vetänyt puoleensa toistakymmentä kansainvälistä, korkean jalostusarvon yritystä, jotka työllistävät jo nyt yli 500 työntekijää. Kaupungin panostukset startup-rahoitukseen on omalta osaltaan tukenut uusien yritysten perustamista.

Oulun Innovaatioallianssin toimintaa uudistetaan vastaamaan paremmin muuttuneita tarpeita yhdessä yliopistojen, VTT:n, SYKE:en ja Technopoliksen kanssa. Painopisteinä ovat uudistuva teollisuus, OuluHealth ja vetovoimainen kaupunki. Läpileikkaavana ekosysteeminä on digitalisaatio ja erityisesti 5G sekä ketterä kaupallistaminen. Viennin edistäminen painottuu lähialueille Ruotsiin ja Norjaan. Tavoitteena on, että niin suomalaiset yritykset kuin työntekijätkin löytäisivät lähimarkkinoiden tarjoamat mahdollisuudet. Uusien työpaikkojen syntyminen ja työttömyyden väheneminen on vuosien prosessi, joka on sidoksissa niin talouden elpymiseen kuin globaalien tapahtumien ketjureaktioihin. Ennusteiden mukaan pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy vielä nykyisestään ja tuo kunnille yhä kasvavan taloudellisen ja palveluiden järjestämisen vastuun.

Työllisyyteen panostetaan yli 40 miljoonaa euroa

Kaupungin panostus työllisyyden hoitoon on edelleen yli 40 miljoonaa euroa. Yli puolet kuluu yhä kasvaviin työmarkkinatuen kuntaosuuksiin. Kaupungin työllisyyttä edistävät palvelut ovat kuitenkin tiukasti sidoksissa valtion työllisyysmäärärahojen riittävyyteen, työllisyyspalveluita linjaavaan lainsäädäntöön ja päätöksiin, joiden pääasiällisin toimeenpanija on valtion TE -palvelut. Kunnat tarvitsevat uusia työkaluja ja päätösvaltaa työllisyyspalveluiden toteuttamiseen. Oulun kaupunki on valmis pilotoimaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti kuntien työllisyyspalveluita rakentavaa kokeilua ja etsimään sen kautta uusia ratkaisuja työttömyyden haasteisiin.

Turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen panostetaan

Kesällä 2015 alkanut turvapaikanhakijoiden virta on tuonut Oulun seudulle tuhansia ihmisiä, joille Suomi ja meidän kulttuurimme ovat vieraita. Vaikka ensimmäisessä vaiheessa päävastuun järjestelyistä kantaa valtio, ovat kaupunki ja kaupunkilaiset olleet aktiivisesti mukana hätämajoitusjärjestelyissä. Turvapaikanhakumenettelyn, joka kestää vuodesta kahteen, tuloksena pakolaisstatuksen tai oleskeluluvan saaneiden osalta vastuu siirtyy kunnille. Mikäli Oulun kaupunki onnistuu heidän kotouttamisessaan, lisääntyy monikulttuurisuus ja se tuo lisää kansainvälisyyttä myös työelämään.

Johtamisjärjestelmää kehitetään edelleen

Kaupungin johtamisjärjestelmä kehitetään vaiheittain. Alkuvuodesta 2016 siirrytään yhden kaupunginjohtajan malliin. Hyvinvointipalvelujen uudistusta nopeutetaan ja otetaan käyttöön vuoden 2016 alusta. Sivistys- ja kulttuuripalveluissa uudistus tulee voimaan 2017 alusta. Asiakaslähtöisyyttä vahvistetaan siirtämällä valtaa, vastuuta ja resursseja alueellisen toimintamalliin lähemmäksi asiakkaita.

Tapahtumakaupunki Oulu kehittyy

Tapahtumakaupunki Oulu kehittyy vuoden 2016 aikana. Kuusisaaren kansanpuistoa kehitetään isojen tapahtumien mahdollistamiseksi. Asema-alue liitetään osaksi Oulun keskustaa ja aseman seudulle järjestetään arkkitehtikilpailu (SAFA). Torialueelle luodaan visiosuunnitelma ja toteutetaan arkkitehtiopiskelijoiden ideakilpailu. Aluekeskuksia kehitetään osana kaupunkirakennetta.

Lisätiedot:

Kaupunginjohtaja Matti Pennanen

Aineistot: www.ouka.fi/talous

Oulun kaupunki tunnusluvut	TP2013	TP2014	TA2015	ENN2015	TA2016	TS2017	TS2018
Asukasmäärä vuoden lopussa	193832	196194	198243	198243	200473	202606	204638
Tulovero-%	19,25	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00
Tuloslaskelman tunnusluvut							
Toimintatulot/ Toimintamenot %	33,6 %	32,3 %	21,0%	20,6 %	19,4 %	19,2 %	18,5 %
Toimintakate (nettomenot) €/asukas	-4 366	-4 429	-4727	-4 823	-4 814	-4 852	-4 898
Vuosikate/ Poistot %	62,5 %	74,9 %	55,6 %	69,6 %	78,5 %	58,9 %	64,8 %
Vuosikate €/asukas	415	383	238	302	312	239	272
Rahoituslaskelman tunnusluvut							
Investointien tulorahoitus, %	36 %	41 %	39 %	51 %	44 %	37 %	50 %
Lainanhoito-kate	2,2	2,2	0,6	0,7	1,6	0,6	1,1
Lainat €/asukas	2 858	3 266	3 341	3 222	3 569	3 964	4 156
Suhteellinen velkaantuneisuus %	58	47	54	52	57	63	66

Oulun Satama ja Nallikari yhtiöityivät vuonna 2014, Oulun Energia ja Oulun Jätehuolto yhtiöityivät vuonna 2015. Yhtiöitymiset otettu huomioon tunnusluvuissa.

9.10.2015

Palvelut turvataan maltillisella menokehityksellä ja pitkäjänteisellä toiminnan uudistamisella

26.10.2015

Turun kaupunginhallitus saa maanantaina 2.11. käsiteltäväkseen kaupunginjohtaja Aleksii Randellin 1,5 miljardin euron suuruisen talousarvioesityksen ja toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2016. Esitys on 15,3 miljoonaa euroa alijäämäinen ja talouden tasapainoa tavoitellaan taloussuunnitelmakauden päättyessä vuonna 2018.

Talousarviokäsittelyn eteneminen:

- Turun kaupunginhallitus 2.11.
- Turun kaupunginvaltuusto 16.11.

Liitteet:

- [Turun kaupunginjohtaja Aleksii Randellin talousarvioesitys 2016](#)

Talousarvioesityksessä menojen kasvuksi sallitaan 0,5 prosenttia vuoden 2015 talousarviosta. Kunnallisveroprosenttiin ei esitetä muutoksia, vaan talouden tasapainoon pyritään hyvin maltillisella menokehityksellä ja toiminnan tuottavuutta parantavilla uudistuksilla.

Talousarvioesitykseen sisältyvien investointien painopiste on kasvatus- ja opetuspalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa sekä uusien asuinalueiden infrastruktuurin rakentamisessa. Esitykseen sisältyy myös kaupungin strategisten kärkihankkeiden käynnistäminen.

Turun kaupunginjohtajan talousarvioesitys tähtää kaupungin talouden tasapainon saavuttamiseen suunnitelmakauden lopulla vuonna 2018 valtuuston aiemman linjauksen mukaisesti, vaikka yleinen taloudellinen tilanne koko Suomessa ja verorahoituksen heikko kasvu asettaa sille merkittäviä haasteita. Samaan aikaan korkealla pysyvistä työttömyydestä suoraan ja välillisesti aiheutuvat menot ovat kasvaneet suureksi. Suhteessa tulokehitykseen liian paljon kasvavat edelleen myös erikoissairaanhoidon menot, mikä asettaa lisäpaineita muiden palveluiden resursointiin. Kasvua ja palveluiden uudistamista tukevia investointeja joudutaan rahoittamaan lisävelanotolla.

–Esitykseni pitää kiinni talouden tasapainourasta vuodelle 2018, josta kyllä kyetään pitämään kiinni sitoutumalla hyvin maltilliseen menokehitykseen ja pitkäjänteiseen toiminnan tuottavuuden kasvattamiseen ja uudistamiseen. Samalla turvataan palveluiden saatavuus ja laatu pidemmällä aikavälillä ja mahdollistetaan tarvittavat investoinnit palveluihin ja kasvuun, sanoo kaupunginjohtaja Aleksii Randell.

–Lauta- ja johtokuntien tekemiin talousarvioesityksiin ei omassa esityksessäni ole tehty kuin muutamia menoja vähentäviä muutoksia, koska ne pääosin noudattivat valtuuston kesäkuussa vahvistamia suunnittelulukuja. Lauta- ja johtokunnat ovat tehneet yhdessä johtavien viranhaltijoiden kanssa hyvää työtä, Randell jatkaa.

Uudistamisohjelmat tuottaneet tulosta

Viime vuosien ajan kaupungin omaa toimintaa on määrätietoisesti uudistettu ja tuottavuutta kasvatettu valtuuston hyväksymillä uudistamisohjelmilla sekä muilla kaupunkikonsernissa tehdyillä rakennemuutoksilla. Myös kaupungin oman toiminnan henkilötyövuosien määrä on saatu merkittävästi laskemaan kaikilla toimialoilla. Hyväksytyt toimet ovat alkaneet tuottaa tulosta, mikä on vähentänyt palveluihin kohdistuvaa sopeuttamispainetta suunnitelmakaudella.

Näistä tuloksista ja elinkeinoelämän puolelta saaduista joistakin hyvin positiivista uutisista huolimatta kaupungin taloudellinen tilanne tulee olemaan haasteellinen koko tulevan suunnittelukauden ajan ja siksi kaupunginjohtajan esityksessä ei menokasvua sallita juurikaan tuleville vuosille. Suurimmat riskit talousarvion ja -suunnitelman osalta liittyvät hyvinvointitoimialaan, jossa on käynnissä useita talouden ja toiminnan kannalta merkittäviä uudistuksia, joiden toteutuminen suunnitellusti on edellytys talousarvion toteutumiselle.

–Viime vuosien aikana päätetyillä uudistamistoimilla on onnistuttu keventämään ensi vuodelle ja suunnittelukaudelle kohdistuvia sopeuttamispaineita. Esimerkiksi kaupungin tuotantoliikelaitosten yhtiöittämisen ja sopimusten avaamisen kilpailulle on arvioitu tuottavan kaupungille noin 4 miljoonan euron kustannussäästöt, kertoo Randell.

Kaupungin toimintamallin uudistaminen jatkuu ja ensi vuoden aikana uudistetaan kiinteistöliikelaitoksen toimintamalli ja siihen kytkeytyviä toimintoja sekä edelleen kehitetään konsernimaista toimintatapaa.

–Tavoitteena näissäkin on sekä parantaa strategista ohjausta ja operatiivista tehokkuutta että asiakaspalvelua, perustelee Randell.

Valtion toimilla vaikutusta

Hallitusohjelman pohjalta rakennettu valtion talousarvioesitys muuttaa kuntien rahoitusta. Veropohja kapenee ja valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa on tarkistettu. Lisäksi kunnille annetaan mahdollisuus nostaa perimiään palvelumaksuja sekä joissakin kohdin järjestää toimintaa uudelleen kevenevän normituksen seurauksena.

Hallitusohjelmaan sisältyvällä sote-uudistuksella ei vielä ole vaikutusta kaupungin taloussuunnitelmaan. Kaikkia muitakaan maan hallituksen linjaamia tavoitteita ei olla vielä voitu huomioida kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä, vaan niitä koskevan sääntelyn astuttua voimaan kaupunki tulee erikseen päättämään niiden toimeenpanosta ja tekemään tarvittavat talousarviomuutokset. Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyy kaupungilta Kelan vastuulle vuonna 2017, minkä talousvaikutukset selviävät myös ensi vuoden aikana.

–Monet maan hallitukset toimet ja uudistukset näyttäisivät purevan myös kuntatalouteen, mikäli tulevat voimaan ja kunnissa kyetään tekemään samansisältöisiä päätöksiä, mikä ei myöskään tule olemaan helppoa. Sen sijaan sote-uudistuksen taloudellisia hyötyjä ei ole vielä nähtävissä, arvioi kaupunginjohtaja Randell.

Kaupunki investoi palveluihin ja uusiin asunalueisiin

Kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen sisältyvien investointien painopiste on kasvatus- ja opetuspalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa sekä uusien asunalueiden infrastruktuurin rakentamisessa. Investointeja on priorisoitu aiempaa tarkemmin pohjautuen uudistettuun luokitteluun.

Vuoden 2016 kaupungin investointien kokonaissumma on 113,0 miljoonaa euroa. Lisäksi investointeja toteutetaan kaupungin taseen ulkopuolisina kaupunkikonsernin investointeina. Summa sisältää myös vuonna 2015 perustetun sote-kiinteistöyhtiön pääomarakennejärjestelyä 25 miljoonaa euroa.

Mittavimmat tilainvestoinnit ovat Syvälahden ja Yli-Maarian koulut, kaupunginteatterin peruskorjaus ja laajennus sekä palloiluhallin rakentaminen. Merkittävänä muutoksina vuoden 2015 talousarvioon on Yli-Maarian kouluhankkeen aikaistaminen niin, että hanke valmistuu aiemman vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2018. Hanketta esitetään toteutettavaksi yhtiömuotoisena, kaupungin taseen ulkopuolisena hankkeena.

–Investoimme tarkoituksellisesti tulevina vuosina merkittävästi kouluihin ja päiväkoteihin, sekä vapaa-aikatoimialan kulttuuri- ja liikuntapalveluihin kaupungin vetovoiman kasvattamiseksi. Myös uusien asuinalueiden infrarakentamiseen lisättiin kevään aikana noin 10 miljoonaa euroa niiden toteutumisen nopeuttamiseksi, kertoo Randell.

Turku käynnistää neljä strategista kärkihanketta

Vuonna 2016 Turun kaupunki käynnistää neljä mittavaa kaupunkistrategiasta johdettua kärkihanketta. Kärkihankkeet ovat keskustan kehittäminen, Kupittaaan kampusalueen kehittäminen yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, palveluohjauksen uudistaminen sekä kaupungin palvelujen digitalisointi.

Kärkihankkeet tullaan erikseen resursoimaan ja niillä pyritään nopeuttamaan näiden tärkeäksi todettujen kokonaisuuksien kehittämistä hallinnon rajat ylittäen ja laajassa kumppanuudessa muiden toimijoiden kanssa.

Kaupungit muut strategiset ja toiminnalliset tavoitteet sisältyvät talousarvion osana hyväksyttäviin lauta- ja johtokuntien strategisiin sopimuksiin. Kaupungin ja toiminnan kehittämistä toteutetaan jatkossa entistä määrätietoisemmin ja avoimemmin kaupungin yhteisen kehittämismallin mukaisesti ja kaikki merkittävät hankkeet on koottu kehittämissalkkuihin, joissa hankkeita voidaan nyt seurata ja johtaa kokonaisuutena.

Vuoden 2016 aikana käynnistetään myös Turku Science Parkin alueelle Kupittaaalle keskitettävät uudistuneet elinkeino- ja innovaatiopalvelut, mikä sisältyy osaltaan koko kaupungin toimintamallin uudistuksen tavoitteisiin ja liittyy Turun seudun elinkeinosopimuksen uudistamiseen. Samalla käynnistetään ja viedään eteenpäin yhdessä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa useita alueen eri toimialojen kilpailukykyä parantavia hankkeita.

Turku tulee voimakkaasti edistämään myös niin sanotun Pohjoisen kasvukäytävän Tukholma-Turku-Helsinki-Pietari kehittämistä ja siihen liittyviä hankkeita yhdessä muiden julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa.

–Tulemme tekemään elinkeino- ja innovaatiopalveluita sekä kilpailukyvyyn kasvuun tähtäävää työtä entistä määrätietoisemmin ja laajemmalla yhteistyöllä. Alueen eri toimijat ovat erinomaisesti sitoutuneet yhdessä asetettuihin tavoitteisiin, mikä on hyvä pohja jatkolle, sanoo Turun kaupunginjohtaja Aleksis Randell.

Turun talouden avainluvut

Turun kaupunginjohtaja Aleksis Randellin 26.10. julkistaman talousarvioesityksen menot ovat 1.485,5 miljoonaa euroa ja tuotot 483,7 miljoonaa euroa. Menojen kasvuprosentti on 0,5%. Turun

kunnallisvero säilyy 19,5 prosentissa. Kaupungin lainakanta kasvaa nettomääräisesti noin 80 miljoonalla eurolla vuonna 2016. Arvio vuoden 2016 lopun lainakannasta on 664 miljoonaa euroa. Asukasta kohden lainaa on vuoden 2016 lopussa 3.551 euroa.

Turun kaupungin verorahoitus muodostuu kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta sekä valtion keräämien verojen kunnille kohdistamista valtionosuuksista. Vuonna 2016 veropohjaa kavennetaan, ja valtio kompensoi verotulojen menetyksen lisäämällä valtionosuuksia. Verorahoitus kasvaa vuoden 2015 talousarviosta 12,6 milj. euroa (1,1%). Kasvusta 9 milj. euroa on seurausta kuntien ja valtion tehtäviin liittyvistä tarkistuksista, joten reaalkasvua ei käytännössä ole lainkaan.

Kunnallisverojen ennakoitaan tuottavan 599,8 miljoonaa euroa eli 39,5 prosenttia tuloista, yhteisöveron 69,9 miljoonaa eli 4,6 prosenttia ja kiinteistöveron 51,4 miljoonaa eli 3,4 prosenttia tuloista. Valtionosuuksia Turulle kertyy 273,5 miljoonaa eli 18,0 prosenttia tuloista.

Henkilöstö

Turun kaupungin henkilötyövuosia koskevat tavoitteet on asetettu siten, että kaupunginvaltuuston vuosille 2015-2016 asettama 350 henkilötyövuoden vähennystarve toteutuu. Henkilötyövuosien määrä on saatu laskemaan kaikilla toimialoilla. Vuoden 2015 päättyessä kaupungin arvellaan olevan noin 75 henkilötyövuotta edellä laskettua tavoitetta (175 htv/vuosi). Vuoden 2014 lopussa kaupungin henkilötyövuosien määrä on 10 490. Tavoite vuodelle 2016 on 10 391 henkilötyövuotta. Henkilöstöä koskevat muut tavoitteet on vahvistettu Turun kaupungin Henkilöstö voimavarana -ohjelmassa.

Investoinnit ja kaupunkisuunnittelu

Talousarvioehdotuksessa vuoden 2016 kaupungin investointien kokonaissumma on 113,0 miljoonaa euroa. Infrapalveluiden investoinnit ovat 31,3 miljoonaa, tilainvestoinnit 22,0 ja muut investoinnit 59,7 miljoonaa euroa. Muihin investointeihin sisältyy vuonna 2015 perustetun sosiaali- ja terveystalouden kiinteistöyhtiön pääomajärjestelyjä 25 miljoonaa euroa. Kaupungin investointien lisäksi kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä on käynnissä tai käynnistymässä yhteensä 150 miljoonan euron tilahankkeet.

Kaupunki panostaa erityisesti koulujen ja päiväkotien rakentamiseen, kulttuuriin ja vapaa-ajan kohteiden kehittämiseen sekä uusien asuinalueiden rakentamiseen. Osa palveluinvestoinneista toteutetaan kaupunkikonsernin toteuttamina investointeina.

Mittavimmat investoinnit ovat Syvälahden ja Yli-Maarian koulut, kaupunginteatterin peruskorjaus ja laajennus sekä palloiluhallin rakentaminen.

Merkittäviä tilainvestointikohteita vuonna 2016 ovat lisäksi peruskorjattavat koulut eli Katedralskolan, Pallivahan koulu, Luostarivuoren koulu, Puropellon koulu sekä Puolalan koulu. Lisäksi investoidaan Raunistulan ja Tallimäen kentän päiväkoteihin sekä tehostetun palveluasumisen tilaratkaisuihin. Myös Sämpälän maauimalan peruskorjaukselle sekä Kaupungintalon valtuustosalin restaurointimaalaukselle ja siipirakennuksen korjaukselle on varattu rahaa vuoden 2016 talousarviossa.

Tilainvestointien osalta merkittävänä muutoksena vuoden 2015 talousarvioon on Yli-Maarian kouluhankkeen aikaistaminen niin, että hanke valmistuu aiemman vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2018. Hanketta esitetään toteutettavaksi yhtiömuotoisena, kaupungin taseen ulkopuolisena hankkeena.

Merkittävimmät kaavoituskohteet ovat Kampus-tiedepuiston ja keskustan kehittämisen lisäksi Skanssin, Halistenväylän, Linnakaupungin sekä LogiCityn alueet. Kaikkiaan Turussa on vireillä tai valmisteilla nelisenkymmentä valtuustoon asti etenevää kaavaa. Tänä syksynä tai ensi vuoden aikana näistä aloitetaan noin puolet.

Jyväskylän kaupunginjohtaja Timo Koiviston talousarvioesitys vuodelle 2016

Talouden tasapainotus etenee, Elinkeinopolitiikkaan ja työllistämiseen panostetaan, Tuottavuutta parannetaan, Kiinteistöveroä korotetaan. Toiminnan painopistealueita vuonna 2016 ovat kaupungin elinkeinopolitiikan vaikuttavuuden lisääminen, työllistymisen edellytysten parantaminen sekä tuottavuuden lisääminen mm. digitalisaatiota hyödyntämällä.

Elinkeinopolitiikka edellä

Kaupunki vahvistaa elinkeinopolitiikan ohjausta ja sen strategista painoarvoa toiminnassaan.

- Kaupungille Jykesiltä siirtyneiden sijoittumispalveluiden ja elinkeinomarkkinoinnin avulla houkutellessa kasvuyrityksiä ja sijoittajia Jyväskylään sekä autetaan jyväskyläläisiä yrityksiä hankkimaan pääomasijoituksia ja tutkimusrahoitusta, kertoo kaupunginjohtaja Timo Koivisto.

Uudenlaisella elinkeinopolitiikalla luodaan yritysten kasvua tukevia toimintaympäristöjä Kankaan, keskustan, Sairaalanmäen ja Hippoksen kaupunkikehitysalustoille. Kaupunkikehitysalustat tarjoavat yrityksille ja oppilaitoksille innovaatioyhteistyötä sekä tutkimus- ja kehittämismahdollisuuksia. Kaupunkikehitysalustoissa korostuvat myös kaupungin elinkeinopolitiikan sisällölliset painopistealueet resurssiviisaus ja kyberturvallisuus sekä liikunta ja hyvinvointi.

Jyväskylä vastaa työttömyyden haasteisiin

Jyväskylässä pitkään jatkuneen korkean työttömyyden alentamiseksi tiivistetään edelleen elinkeinotoiminnan ja työllisyyspalveluiden yhteyttä jatkamalla jo vuoden 2015 aikana käynnistettyjä toimenpiteitä.

Työllisyyden hoito on parhaillaan valtakunnallisesti suuressa muutoksessa. Vastuu vaikeasti työllistyvien palveluista ja työttömyyden kustannuksista on siirtymässä hallitusohjelman mukaisesti valtiolta kunnille. Vuoden 2016 alusta aloittavat toimintansa ns. monialaiset yhteispalvelut, joissa kunta, työ- ja elinkeinotoimisto sekä Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet ja vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä. Jyväskylä on keskeisessä roolissa yhteispalveluverkostossa, johon kuuluu pohjoisinta Keski-Suomea lukuun ottamatta koko maakunta.

Jyväskylässä on valmistauduttu uuteen tilanteeseen vuoden 2015 lopussa päättyvällä työllisyyden kuntakokeilulla. Kokeilun pysyviä tuloksia ovat työ- ja toimintakyvyn arviointitoiminnan rakentaminen, tehostettu yritysisiin työllistämiseen ja työttömän työntekijän yksilöohjauksen vahvistaminen.

- Vaikea työttömyystilanne ja muuttuvat vastuut edellyttävät uusia toimintatapoja työllisyyden hoidossa. Panostamme niihin, korostaa kaupunginjohtaja Koivisto.

Uusia toimintatapoja kehitetään mm. hankkeiden avulla. Jyväskylä on mukana nuorten palveluita kehittävässä Ohjaamo-hankeessa, maahanmuuttajien työllistymistä sekä kotoutumista nopeuttavassa Kotona Suomessa – hankkeessa sekä Kōnkkōlään järjestötoimijoiden kanssa rakennettavassa green care –ajatteluun perustuvassa uudessa toimintamallissa. Yhteistyötä tiivistetään ja rajoja häivytetään TE-hallinnon kanssa. Tavoitteena on yhteisin voimin parantaa asiakkaiden palvelua työttömyyden eri vaiheissa.

Käyttäjälähtöisiä ja osallisuutta tukevia digitaalisia palveluja

Kaupungin tuottavuusohjelman tuloksena tunnistettuja kehittämiskohteita palvelujen järjestämisen ja tuottamisprosessissa tuetaan uusilla ict-ratkaisuilla.

- Tavoitteena on luoda käyttäjälähtöisiä ja kansalaisten osallisuutta tukevia digitaalisia palveluita. Tavoitteena on myös kyberuhkien torjunta sekä avoimen datan ja tietovarantojen hyödyntäminen, linjaa kaupunginjohtaja Koivisto.

Hankkeissa edetään ketterän kehittämisen periaatteiden mukaisesti, käytetään pääsääntöisesti avointa lähdekoodia ja toteutetaan avoimet rajapinnat kaikkiin kehitettäviin järjestelmiin.

Jyväskylä on mukana mm. ODA-projektissa (Omahoito- ja digitaaliset arvopalvelut-hanke), jossa otetaan käyttöön sosiaali- ja terveystalouden sähköinen palvelukokonaisuus sekä uusi asiakaslähtöinen toimintamalli. Uusi toimintamalli tuo ajasta ja paikasta riippumattomat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut helposti asiakkaiden saataville. Palvelun avulla asiakas voi tehdä mm. sähköisen hyvinvointitarkastuksen ja ottaa käyttöön sähköisiä hyvinvointivalmennuksia. Asiakas saa automaattisesti analyysin omasta tilanteestaan, työkaluja hyvinvointinsa parantamiseen sekä tarvittaessa ohjauksen asiantuntijalle. Työkaluja voidaan käyttää myös pitkäaikaista hoitoa/ palvelua tarvitsevien asiakkaiden systemaattisessa ja omatoimisessa seurannassa. Kaupungin järjestelmissä oleva tieto tuodaan asiakkaiden saataville ilman yhteydenottoa asiantuntijaan.

Jyväskylän asukasmäärä kasvaa

Jyväskylän väkiluku kasvoi voimakkaasti vuosina 2001–2014. Kaupungin kasvu on 2000-luvulla ollut määrällisesti suurten kaupunkien kuudenneksi nopeinta ja näyttää myös jatkuvan samanlaisena. Elokuun 2015 lopussa jyväskyläläisiä oli 830 enemmän kuin vuoden alussa. Väkilukujen kehitys oli myönteinen myös muissa ympäristökunnissa Hankasalmea, Petäjävedettä ja Toivakkaa lukuun ottamatta. Ympäristökunnista Laukaa, Uurainen ja Muurame kasvoivat suhteellisesti eniten.

Asukasmäärän kasvun rinnalla väestörakenteella on suuri merkitys niin palvelujen kysynnän kuin kaupungin taloudenkin kannalta. Lasten ja iäkkäiden määrän suhde työikäisiin on Jyväskylässä suurten kaupunkien keskitasoa. Taloudellisella huoltosuhteella (työlliset per muu väestö) verrattuna useat suuret kaupungit ovat Jyväskylää edullisemmassa asemassa. Tämä aiheuttaa Jyväskylän opiskelijoiden ja työttömien runsaudesta ja pienentää keskituloja.

Toisaalta on huomattava, että työllisten määrä on kehittynyt 2000-luvulla Jyväskylässä suhteellisesti nopeammin kuin vertailukaupungeissa ja taloudellinenkin huoltosuhte on pääkaupunkiseudun ulkopuolisten vertailukaupunkien keskitasoa.

Jyväskylän asukasmäärä lisääntyi vuosina 2005–2014 yhteensä 12 806 henkilöllä eli 10,4 prosenttia. Päivähoitoikäisten määrä lisääntyi 1 432 henkilöllä vuosina 2005–2014 (15 %) ja määrä kasvaa myös jatkossa. Alakouluikäisten määrä lisääntyi ko. jaksolla 38 henkilöllä eli 0,5 prosenttia. Kuluvalla vuosikymmenellä tämänkin ikäluokan koko on kääntynyt kasvuun.

Vuoden 2014 lopulla 65–74-vuotiaita oli 12 995 eli 4 253 enemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin ja arvion mukaan heitä on vuonna 2020 noin 2 500 enemmän kuin nyt. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa nykyisestä lähes 9 500 henkilöstä noin kahdella tuhannella vuoteen 2020 mennessä.

Vuonna 2020 jyväskyläläisiä on arvioitu olevan noin 142 800.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan Jyväskylässä oli vuoden 2015 elokuun lopussa 11 911 työtöntä. Jyväskylän työttömien määrä kasvoi vuoden takaisesta 8 %. Työttömyysaste oli elokuussa 17,8 %. Vastaava luku edellisvuoden elokuussa oli 16,6 %.

Elokuun 2015 lopussa Jyväskylässä oli 4 296 pitkäaikaistyötöntä, joka oli 17,2 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuoria (alle 25-v.) oli Jyväskylässä työttömänä elokuussa 2 225 henkilöä, 9,3 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Jyväskylän väestötiheys (116 asukasta per neliökilometri) on kymmenen suurimman kaupungin neljänneksi pienin Kouvolan, Kuopion ja Oulun jälkeen. Vanhan Jyväskylän väestötiheys on hyvin korkea, mutta palvelurakenteen kannalta on merkittävää, että noin 8 000 jyväskyläläistä asuu haja-asutusalueilla.

Käyttötalouden menojen kasvu 1,2 %

Käyttötalouden menot kasvavat vuoden 2015 muutetun talousarvion tasosta 1,2 % eli 10,1 miljoonaa euroa. Liikelaitokset mukaan lukien menot kasvavat 17,1 miljoonaa euroa (+1,8%).

Suurimmat menoihin kohdistuvat muutokset ovat toimeentulotukimenojen kasvu, uudet ryhmäkodit ja sosiaalihuoltolain mukaiset palvelulisäykset yhteensä 3,8 milj. euroa, työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu 2,8 milj. euroa sekä lainmuutoksen mukaiset hulevesimaksut 2,3 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden tulojen kasvu vuoden 2015 muutettuun talousarvioon verrattuna on 0,7 miljoonaa euroa eli 0,5 %. Suurimpia muutoksia ovat kuntakoikeiluhankkeen päätyminen sekä maan myyntivoittojen lasku. Liikelaitokset mukaan lukien kasvu on 6,8 miljoonaa euroa eli 2,2 %.

Käyttötalouden nettomenot eli toimintakate kasvaa talousarvion mukaan 10,1 miljoonaa euroa eli 1,2 % ja liikelaitokset mukaan lukien 17,1 miljoonaa euroa eli 1,8 %.

Yhteenveto keskeisistä muutoksista toimialoittain

Konsernihallinnon nettomenot kasvavat 4,6 miljoonaa euroa vuoden 2015 talousarvion tasosta. Kuluvan vuoden ja tulevan talousarviovuoden aikana vakituisen henkilöstön poistumasta hyödynnetään 60 %. Henkilöstöpoistuman hyödyntämisestä arvioidaan saatavan noin 0,7 miljoonan euron säästö vuodelle 2016.

Uusia rekrytointeja on tulevan vuoden aikana suunniteltu toteutettavaksi Elinkeinon ja työllisyyden -palvelualueella. Konsernihallinnon tulevan vuoden toiminnan painopistealueiden mukaisesti henkilöstölisäyksillä pyritään elinkeinopolitiikan vaikuttavuuden lisäämiseen sekä työllistymisen edellytysten parantamiseen. Uusien rekrytointien myötä Konsernihallinnon henkilöstömenot kasvavat 0,7 miljoonaa euroa vuoden 2015 talousarvion tasosta. Elinkeinopolitiikkaan ja erityishankkeisiin kohdistuvien muiden toiminnan nettomenojen kasvuksi arvioidaan 0,8 miljoonaa euroa. Työllisyyspalveluiden talousarvioon vuodelle 2016 on varattu myös 0,3 miljoonaa euroa toiminta-avustusta Könkkölän Green Care toimintakeskusta varten.

Menoja vuodelle 2016 kasvattaa myös työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu 2,8 miljoonalla eurolla. Työttömyyden kasvun lisäksi kustannusten nousua on kiihdyttänyt vuoden 2015 alusta tullut lakimuutos, joka lisäsi kolmanneksella kuntien rahoitusosuutta työmarkkinatuista.

Konsernihallinnon vuoden 2016 talousarvioon on varattu 0,4 miljoonaa euroa Total korjausrakentaminen Oy:n henkilöstöön liittyviä varhaiseläkemenoperusteisia maksuja. Myös Jyväskylän kaupungin maksuosuus pelastuspalveluiden järjestämisestä kasvaa tulevalle vuodelle 0,2 miljoonaa euroa.

Konsernihallinnon nettomenoja pienentää Jykes Oy:lle maksettavan rahoitusosuuden lasku 0,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 talousarvioon nähden nettomenot pienenevät myös eduskuntavaaleihin varatulla 0,2 miljoonan euron osuudella.

Sosiaalipalveluissa asiakkaita tuetaan ensisijaisesti omissa kodeissaan. Asunnottomuutta ja sen pitkäkestoistumista ehkäistään ja vähennetään asumisohjausta lisäämällä. Päihdekuntoutujien Sallaajärven palvelukoti korvataan kahdella uudella 15-paikkaisella ryhmäkodilla. Lisäksi toisen ryhmäkodin yhteyteen Kynnystielle valmistuu kymmenen tukiasuntoa.

Vammaispalveluissa vuoden 2015 lopussa Kaijanlammelle valmistuva kehitysvammaisten 12-paikkainen ryhmäkoti korvaa nykyisen Ahokodin ryhmäkodin tilat. Vaikeavammaisten sekä kehitysvammaisten ostetut asumispalvelut kilpailutetaan ja laaditaan uudet puitesopimukset.

Vanhuspalvelujen palvelutarpeen arvioidaan kasvavan niin, että säännöllisen kotihoidon asiakkaiden kokonaismäärä kasvaa ainakin 80 asiakkaalla vuoden 2016 loppuun mennessä. Lisäksi yli 75-vuotiaiden määrän kasvusta johtuu, että 70 asukasta enemmän tarvitsee laskennallisesti ympärivuorokautisia palveluja vuonna 2016. Talousarviossa on

varauduttu 62 asuinpaikan hankintaan tehostetun palveluasumisen yksityisiltä palvelujentuottajilta. Huhtasuon tehostetun palveluasumisen toimintayksikkö aloittaa toimintansa kesäkuussa 2016. Laitoshoitopaikkojen muuttaminen tehostetun palveluasumisen asumispaikoiksi vähentää käyttökustannuksia arviolta reilut 0,5 milj. euroa talousarviovuonna. Keväällä 2016 selvitetään ja päätetään yhden laajan kotihoitoalueen ja mahdollisten muiden iäkkäiden hyvinvointia ja toimintakykyä tukevien palvelujen ulkoistamisesta.

Perheiden ennalta ehkäisevissä sosiaali- ja terveystaloudissa laajennetaan lapsiperheiden kotipalvelua, joka järjestetään pääasiassa palveluseteleillä. Ehkäisevää perhetyötä laajennetaan asteittain koskemaan myös pienten koululaisten perheitä.

Avoterveydenhoidossa on Palokassa käynnistynyt syksyllä 2015 uuden Terveystyö-kanavamallin suunnittelu ja pilotointi yhteistyössä Keski-Suomen Sote 2020-hankkeen ja sairaanhoitopiirin Kokemusasiantuntijatoiminnan kanssa. Päiväaikaisen akuuttivastaanoton nopeuttaminen ja kehittäminen on keskeinen tavoite keskussairaalan päivystyksen käytön vähentämiseksi. Päivystyksen käyttöä voidaan väestössä vähentää myös etälääkäratoiminnan avulla ja suunnitelmissa on tämän osalta etälääkärilähtöinen. Puheentunnistuksen osalta aloitetaan pilotointi, jonka tarkoitus on saada vuoden 2016 aikana 70 %:sti sanelijoiden työkaluksi. Kuntoutuksen terapioiden ja joissakin apuvälineissä otetaan käyttöön palveluseteli. Materiaalipalveluja kehitetään lisäämällä tuotteiden toimittamista suoraan käyttäjille ja Palokan varastotiloista luovutaan. Hoitotarvikejakelussa laajennetaan kotijakelua. Suun terveydenhuollossa jatketaan tuloksellista JYME-projektia, painopistealueena vuonna 2016 erityisesti sähköisten palvelujen laajentaminen. Autoon rakennetun hammashoitoyksikön pilotointi aloitetaan Palokan hammashoitolan vastuulla olevissa kouluissa. Vuonna 2016 toteutetaan kotisairaala-pilottihanke yhteistyössä terveyskeskussairaalan, vanhuspalveluiden ja sairaanhoitopiirin kanssa. Muuramen irrottautumisella JYTE:stä voi samoin olla vaikutusta terveyskeskussairaalan toiminnan järjestämiseen jo vuoden 2016 aikana.

Kasvun ja oppimisen palveluissa toimintaan kohdistuvia säästötoimenpiteitä vuoden 2015 tasosta tehdään 2,5 miljoonaa euroa (1,3 %). Perusopetuksessa suurimpia yksittäisiä muutoksia on opetusryhmien koon pienentämiseen myönnetyn valtion erityisavustuksen loppuminen (0,5 miljoonaa euroa).

Varhaiskasvatuksessa hallitusohjelman mukainen subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta ja henkilöstön suhdeluvun muutos vaikuttavat 0,35 miljoonaa euroa ja kunnallisen perhepäivähoidon asteittainen loppuminen ja siirtyminen yksityiseksi 0,3 miljoonaa euroa.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa toimintaan kohdistuvia säästötoimenpiteitä vuoden 2015 tasosta tehdään 0,8 miljoonaa euroa (1,9 %). Säästöistä yli puolet on Jyväskylän kansalaisopiston (0,1 miljoonaa euroa) ja liikuntapalvelujen (0,4 miljoonaa euroa) osuutta.

Kaupunkirakenteen toimialaan kuuluneet erityishankkeet ja pelastuspalvelujen maksuosuudet siirtyivät konsernihallintoon vuoden 2015 aikana. Vastaavasti konsernihallinnosta siirtyivät kaupunkirakenteen toimialaan kaikki kaupungin yhteis palvelupisteet, Forumin palvelupiste, puhelinvaihe, Jyväskylä-neuvonta ja Jyväskylän seudun matkailuneuvonta.

Yhteis palveluiden toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia valtion taholta vuoden 2016 alusta lukien. Tämä yhdistettynä talouden tasapainottamiseen, henkilöstöpoistumaan ja yhteis palvelun käyttäjien vähäiseen määrään johtaa Säynäsalon ja Vaajakosken toimipisteistä luopumisen valmisteluun. Toimipisteiden lakkauttaminen on huomioitu talousarviossa.

Kaupunkirakenteen menot kasvavat 2,2 % ja toimintakate heikkenee 1,8 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu perustuu yksinomaan lakimuutokseen, jonka mukaan hulevesien kokonaishallinta siirtyy kunnille. Jyväskylän Energia Oy:lle maksettava kokonaispalkkio hulevesihallinnasta on 2,3 milj. euroa.

Kiinteistövero esitetään korotettavaksi

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys sisältää kiinteistöveron korotuksen siten, että veron tuotto kasvaa sen johdosta 5,1 miljoonalla eurolla. Vakituisten asuinrakennusten veroa esitetään korotettavaksi 0,05%-yksikköä jolloin se olisi yhteensä 0,55% (+ 1,5 M€). Yleistä kiinteistöveroa korotetaan 0,15%-yksikköä 1,30 prosenttiin (+3,3 M€). Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten korotus on 0,45 %-yksikköä 1,55 prosenttiin (+ 220.000 €) ja rakentamattoman rakennuspaikan korotus 1 %-yksikkö 4 prosenttiin (+138.000€). Taloussuunnitelman mukaan kiinteistöveroja ei koroteta vuonna 2017.

Lainakannan kasvu hidastuu

Taloussuunnitelmassa vuoden 2016 tavoitteeksi asetetaan 40,0 miljoonan euron vuosikate, jolloin se kattaa poistoista 76,4 prosenttia ja poistonalaisista investoinneista 87 prosenttia. Vuosikatteen riittävyydellä suhteessa poistoihin mitaten kaupungin tulorahoitus ei ole talousarviovuonna 2016 tasapainossa. Vuosi 2016 on talousarvion mukaan 12,0 miljoonaa euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelma on laadittu siten, että vuonna 2017 vuosikate kattaa poistot ja kaupungin taseessa ei ole kertyneitä alijäämiä.

Kaupungin lainakanta kasvaa myös vuonna 2016 yhteensä 7,3 miljoonalla eurolla, mutta lainakannan kasvu pysähtyisi vuonna 2017 ja kääntyisi laskuun vuonna 2018. Kaupungin lainakanta tulee olemaan vuoden 2016 lopussa 439,1 miljoonaa euroa eli 3 163 euroa asukasta kohti.

Taloussuunnitelman mukaan kaupungin talous tasapainotetaan valtuustokauden aikana siten, että vuosikate vastaa poistoja vuonna 2017. Tavoite on mahdollista saavuttaa, mikäli käyttötalouden toimintakate laskee merkittävästi vuoden 2016 tasosta. Menojen lasku ja tulojen kasvu edellyttävät, että hallitusohjelmassa linjatut kuntien talouteen vaikuttavat toimenpiteet toteutuvat.

Kunnallisveroprosentin on oletettu taloussuunnitelmassa säilyvän vuosina 2016–2018 vuoden 2015 tasolla. Taloussuunnittelukaudella 2016–2018 suunnitelman mukaisten poistojen taso on noin 50 miljoonaa euroa vuodessa.

Vuoden 2014 tilinpäätös osoitti yhteensä 44,9 miljoonan euron ylijäämää vuosilta 1997–2014. Vuoden 2015 alijäämäksi arvioidaan noin 21,1 miljoonaa euroa ja vuoden 2016 alijäämäksi 12,0 miljoonaa. Kaupungilla ei vuonna 2016 ole kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää, mikäli vuodet 2015 ja 2016 toteutuvat arvioiden mukaan.

Kumulatiivinen ylijäämä supistuu edelleen merkittävästi niin, että vuonna 2016 sen määrä on enää 11,8 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelman mukaan talous tasapainotetaan siten, että vuonna 2017 ei synny enää alijäämää ja kaupungin taseen yli-/alijäämäkertymä ei muodostu negatiiviseksi.

Investointien määrä laskee suunnitellusti

Maa- ja vesialueiden hankintaan on varattu 4,5 miljoonaa euroa, mikä käytetään maanhankintaan tulevaisuuden tonttitarjonnan turvaamiseksi maankäytön toteuttamishojelman mukaisesti. Maan ostomäärärahaalla rahoitetaan raakamaan hankinnan lisäksi rakennettujen kiinteistöjen hankinta, tonttien esirakentaminen, rakennusten purkukulut sekä kaupungin kiinteistöjen liittymämaksut.

Irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan varataan 6,0 miljoonaa euroa, josta suurimpina yksittäisinä erinä ovat Huhtasuon 101-paikkaisen toimintayksikön kalustaminen 0,5 miljoonaa ja suun terveydenhuollon Palokan välinehuollon laitehankinnat 0,4 miljoonaa euroa. Osakkeiden ja osuuksien hankintaan varataan 0,2 miljoonaa euroa.

Yhdyskuntarakentamisen investointeihin varataan yhteensä 16,5 miljoonaa euroa, josta 2,5 miljoonaa kohdistuu Kankaan alueelle. Maankäyttösopimustulot kattavat menoista 1,5 miljoonaa euroa. Alustava kunnallistekniikan investointien erittely on esitetty investointiosan lopussa. Tämän lisäksi urheilu- ja retkeilyalueisiin investoidaan miljoona euroa.

Suurimpia investointeja ovat Kuokkalan yhtenäiskoulu (3,1 milj. euroa vuodelle 2016) sekä Honkaharjun päiväkot

(1,9 milj. euroa vuodelle 2016). Kosteusvaurio- ja sisäilmaongelmakorjauksiin on varattu 3 miljoonaa, mikä kohdennetaan vuoden aikana korjausta vaativiin rakennuksiin.

Talousarvioesityksen jatkokäsittely

Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen käsittely jatkuu kaupunginvaltuuston lähetekeskustelulla 26.10.

Kaupunginhallitus tekee oman esityksensä seminaarissa 12.-13.11.2015. ja kaupunginvaltuusto päättää talousarviosta 30.11.2015.

Lisätietoja:

Kaupunginjohtaja Timo Koivisto, puh. 014 266 1501

Talousohjohtaja Ari Hirvensalo, puh. 050 526 0443, ari.hirvensalo[at]jkl.fi

---

Plussat ja miinukset

Perusturvapalvelut

- + Talousarvio mahdollistaa uusien ryhmäkotien toiminnan käynnistymisen.
- + Kehitysvammaisten tuettua asumista sekä työ- ja päivätoimintaa lisätään.
- + Huhtasuon tehostetun palveluasumisen toimintayksikkö aloittaa toimintansa kesäkuussa 2016.
- + Omaishoidontuen määräraha lisääntyy.
- + Perheiden ja yksilöiden varhaiseen tukeen ja palveluohjaukseen panostetaan vähentäen kalliiden ja korjaavien palveluiden käyttöä.
- + Avoterveydenhuollossa otetaan käyttöön uusia sähköisiä järjestelmiä ja potilaiden itsenäinen asiointi laajenee.
- Yli 75-vuotiaiden määrän kasvusta johtuu, että 70 asukasta enemmän tarvitsee laskennallisesti ympärivuorokautisia palveluja vuonna 2016. Talousarviossa on varauduttu 62 asuinpaikan hankintaan tehostetun palveluasumisen yksityisiltä palvelujentuottajilta.
- Lapsiperheiden kotipalvelun haasteena on lisääntyneisiin ja pitkittyneisiin lapsiperheiden palvelutarpeisiin vastaaminen.

Sivistyspalvelut

- + amatoimikirjastojen lukumäärä kasvaa (Korpilahti ja Tikkakoski)
- + Tikkakosken liikuntapuistosta ja Tikkakosken yhtenäiskoulun pihosta muodostuu suuri lähi- liikuntapaikka-alue
- + esi- ja perusopetuksen mobiililaitteudistus etenee
- lähikirjastoja suljetaan kesäksi
- ryhmäkoot suurenevät hieman sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa
- opetustuntien määrä vähenee perusopetuksessa

Kaupunkirakennepalvelut

- + Strategiaa konkretisoidaan mm. maamassojen hallinnalla ja Kehä Vihreän toimenpiteiden avulla
- + Sähköistä asiointia kehitetään koko toimialalla
- + Hippoksen ja sairaalanmäen asemakaavoitus käynnistyy
- + Katujen ja viheralueiden nykyinen hoitotaso säilytetään
- + Kankaan alueen uudisrakentaminen käynnistyy
- + Maaseudun kylähelmien suunnittelu etenee neljässä kohteessa
- Uusi lakisääteinen hulevesimaksu kasvattaa menoja 2,3 miljoonaa euroa
- Kahdesta yhteis palvelupisteestä luovutaan
- Rakentamisen heikko suhdanne näkyy yhä taloudessa
- Katuinfra korjausvelka kasvaa

Kuopion kaupunki TIEDOTE 1 (3) 6.10.2015 Julkinen

Lehdistötiedote, julkaisuvapaa tiistaina 6.10.2015 klo 9

Kaupunginjohtaja Petteri Parosen talousarvioesitys vuodelle 2016 TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN JATKUU Kaupunginjohtajan talousarvioesitys vuodelle 2016 on laadittu kaupunginvaltuuston hyväksymien tuottavuustoimenpiteiden, henkilöstötyöhyvinvointiohjelmien sekä kasvusopimuksen tavoitteita noudattaen. Vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta kaupunki turvaa asukkaidensa palvelujen saatavuuden kaikissa tilanteissa, mutta palvelutasosta tinkimiseen sekä maksujen ja taksojen korotuksiin on varauduttava. Palvelurakennetta edelleen kevennetään ja palveluverkoston toimintaa tehostetaan kaikissa kaupungin palveluissa.

Talousarviota on valmisteltu poikkeuksellisissa olosuhteissa

Talousarviota on valmisteltu jopa poikkeuksellisiksi katsottavissa olosuhteissa. Eurooppaa vaivaa parhaillaan vakava pakolaiskriisi, jonka hallintaan saattaminen edellyttää kunnilta laajaa osallisuutta. Kuopioon saatiin perustettua nopealla aikataululla hätämajoitusyksikkö, jossa on lähes 150 turvapaikanhakijaa. Hätämajoitustilojen ja vastaanotokeskusten tarve on kuitenkin paljon suurempi, ja uusia tiloja kartoitetaan koko ajan.

Suomen talous on vakavissa ongelmissa. Julkinen sektori on pysynyt alijäämäisenä jo kolme vuotta peräkkäin. Kuntatalouden tilannetta ovat heikentäneet viime vuosien merkittävät valtionosuusleikkaukset sekä edelleen kasvava palvelutarve väestön ikääntyessä ja väestömäärän kasvaessa. Kuntien tehtäviä on vastoin asetettuja tavoitteita lisätty entisestään. SOTE-uudistuksen venyminen hankaloittaa merkittävästi kuntien toiminnan ja talouden suunnittelua. Oman huolestuttavan piirteensä tuovat pitkäaikaistyöttömyyden, nuorisotyöttömyyden sekä terveys- ja hyvinvointierojen kasvu.

Talouden oikaisemiseen tarvitaan valtiovallan tukea

Kunnista valtaosalla talous ei ole muutamaan vuoteen ole ollut tasapainossa, ei myöskään Kuopion kaupungilla. Kuopion kaupungin vuoden 2015 tulos on tämän hetkisen ennusteen mukaan toteutumassa 2,8 miljoonaa euroa talousarviota heikompana, päätyn 24,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Suurimmat budjettiylitykset ovat aiheutumassa pitkäaikaistyöttömyyden kuntaosuuden rajusta kasvusta, erityisryhmien asumispalveluiden lisääntyneestä tarpeesta sekä erikoissairaanhoidosta.

Talouden tervehdyttäminen edellyttää kuntataloutta helpottavia toimia valtiolta, mutta kaupungin tuottamien palvelujen priorisoinnit ja toimintatapojen muutokset ovat myös välttämättömiä. Seuraavan vuoden aikana mahdollisesti toteutettavat kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamiset tai maksujen ja taksojen nostot on kyettävä hyödyntämään. Päättäjiltä tämä vaatii erityistä rohkeutta ja päätöksenteko-kykyä.

Palvelualueiden rakenteita kevennetään

Kuopion lähivuosien keskeinen tavoite on saada talouden heikentymiskehitys pysähtymään ja talous kohenemaan. Tuottavuuden parantaminen koskee koko kaupunkikonsernia; niin palvelualueita, liikelaitoksia, yhtiöitä kuin kuntayhtymiäkin.

- Palvelurakennetta edelleen kevennetään ja palveluverkostojen toimintaa tehostetaan kaikissa kaupungin palveluissa. Asiakkuuksia tarkastellaan kokonaisuuksina ilman sektorirajoja ja tarvittaessa palveluja kootaan uusiksi kokonaisuuksiksi, mikäli se toiminnan ja talouden hallinnan näkökulmasta on järkevää.
- Kaupungin organisaatiota kehitetään yhteistoiminnallisesti ja päätettäväksi tuodaan uudelleenjärjestelyt, jotka koskevat muun muassa vetovoimaisuuden palvelualueen ja konsernipalvelun yhdistämistä, kaupunkisuunnittelun kokonaisuutta sekä elinvoima- ja työllisyyspalveluja.
- Työllistämispalvelut saatetaan suoraan kaupunginhallituksen alaisuuteen, millä haetaan aktiivisempaa ja taloudellisempaa toimintatapaa pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon.
- Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen toiminta on nyt hajautettu useammalle palvelualueelle. Nämä palvelut kootaan uudeksi yhtenäiseksi palvelukokonaisuudeksi.
- Kaupunkirakennetta tiivistetään lisäämällä täydennysrakentamista. Asuntotuotantoa suunnataan erityisesti alueille, joissa palvelurakenne on olemassa.
- Investointilinja jatkuu maltillisena. Suurimmat investoinnit ovat Nilsiän terveys- ja palvelukeskuksen uudisrakennus sekä Hatsalan koulun peruskorjaus. Karttulan koulukeskus ja Jynkän koulu toteutetaan elinkaarihankkeina. Ns. elvytyshankkeena käynnistetään Kumpusaarentien rakentaminen.
- Kaupungin palvelutuotannon ja sairaanhoitopiirin yhteistyötä tiivistetään erikoissairaanhoidon tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuopion kaupungin talousarvio vuodelle 2016 on 20,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ydinkaupungin toimintakate on -628,3 miljoonaa, heikennystä kuluvan vuoden talousarvioon nähden on 10,5 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit ovat 43,6 miljoonaa euroa. Investoinnit ovat muutamassa vuodessa lähes puolittuneet. Koko kaupungin vuosikate on 20,2 miljoonaa euroa, mikä on kaupungin investointitarpeeseen nähden liian alhainen. Kun vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, kaupungin velkamäärä kasvaa ensi vuonna noin 25 miljoonaa euroa. Lainamäärä asukasta kohden on 3.085 euroa.

Talousarvion toteuttamiseen sisältyy tavanomaista suurempia riskejä yleisesti vallitsevasta huonosta taloustilanteesta ja sen aiheuttamasta palvelutarpeen kasvusta johtuen. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu voi myös merkittävästi lisätä kaupungin tuottamien palvelujen tarvetta. Kuopion kaupunki TIEDOTE 3 (3)
6.10.2015 Julkinen

Kaupungin väestönkasvu ja työpaikkojen lisääntyminen kansallista kärkeä

Kuopion kaupunki on linjannut tavoitteikseen elinvoiman ja kasvun. Vaikeista olosuhteista huolimatta näissä tavoitteissa on onnistuttu. Elokuun lopussa Kuopiossa oli 111 703 asukasta. Tämän hetken väestö-ennusteen mukaan Kuopio kasvaa myös lähivuosina edelleen yli 1 000 asukkaalla vuodessa. Vuoden 2015 osalta väestönkasvu on noin 700–900 asukasta. Vuonna 2017 toteutuva kuntaliitos Juankosken kanssa lisää kaupungin asukasmäärää 4 800 hengellä.

Kuopion kaupunki turvaa elinvoimaisuuden ja hyvinvoinnin edellytykset ja korostaa toiminnassaan yhdessä tekemistä ja vastuullisuutta. Kuntien taloudenpidon edellytyksissä ei ole nähtävissä käännettä parempaan. Muutoksen hallinta edellyttää arvovalintoja, ja kipeitäkin leikkauksia joudutaan väistämättä tekemään. Tavoitteenamme on jatkossakin turvata asukkaillemme riittävät palvelut mahdollisimman tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.

Talousarvio tukee Lahden kaupungin kasvua ja työllisyyttä

07.10.2015

TA2016: vuosikate 41 M€, tulos 0,5 M€, nettoinvestoinnit 75,9 M€

Uusi Lahden kaupunki kokoaa Nastolan ja Lahden voimavarat yhteen asukkaiden ja koko alueen eduksi. Lahtea rakennetaan maakunnan keskuskaupunkina ja palvelutaso säilyy tiukasta talouslinjasta huolimatta. Lahti jatkaa rohkeaa toimintojen ja rakenteiden uudistamista, ja onnistuminen edellyttää kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirran mukaan intoa muutokseen niin henkilökunnalta ja päättäjiltä kuin asukkailtakin.

Yhdistymissopimuksessa asetetut tavoitteet täyttyvät, kun talousarvio ja -suunnitelma päätyvät niukasti positiiviseen tulokseen ja menojen kasvu on noin 1 % vuodessa. Vuosikatteen arvioidaan paranevan vuonna 2016 noin 1,1 miljoonaa euroa vuoden 2015 tasosta (39,8 milj. euroa) ja suunnitelmavuosina vuosikate vahvistuisi viisi miljoonaa euroa vuodessa. Ensi vuoden verot pysyvät Lahden asukkaille kuluvan vuoden tasolla ja nastolalaisten verotus kevenee hieman.

Yhdistymisavustus työllisyyden hoitoon

Lahden ja Nastolan yhdistymisen myönteiset vaikutukset ovat olleet nähtävissä talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelussa. Vuoden 2016 alusta Lahden elinkeinopolitiikkaa vahvistetaan, ja maankäytölle, liikennehankkeille sekä työllisyyden parantamiselle tulee uusia mahdollisuuksia. Merkittävä osa valtion maksamasta yhdistymisavustuksesta suunnataan vetovoimaa ja kaupungin elinkeinopolitiikkaa vahvistaviin toimenpiteisiin ja konkreettisiin työllisyystoimiin. Erityisenä hankkeena moninkertaistetaan kuntouttavan työtoiminnan paikkatarjonta kaupungin organisaatiossa.

Investoinnit palveluverkkoon

Suunnitelmavuosien suurimpia investointikohteita ovat Lahden pääterveysaseman peruskorjaus ja uudistaminen sekä koulujen ja päiväkotien korjaukset ja uudisrakentaminen. Lahden keskusta-alueen kouluverkon kokoaminen ja kehittäminen ulottuu koko loppuvuosikymmenelle.

Investointitaso säilyy korkeana koko suunnitelmakauden ajan, mutta laskee lähes 40,0 milj. euroa vuodesta 2015. Vuoden 2016 investoinnit ovat noin 76 miljoonaa euroa, suunnitelmavuosina yli 80 miljoonaa euroa. Kaupungin omaan toimintaan otettujen lainojen määrä on vuoden 2015 lopussa 1 900 euroa asukasta kohti ja kohoaa 2 600 euroon asukasta kohti vuoden 2018 lopussa.

Kuntien henkilöstön sitoutuminen ja kustannustietoisuus ovat tukeneet budjettivalmistelua. Lahden kaupungin palveluksessa työskentelee vuoden vaihteessa runsaat 6000 henkilöä. Seuraavan kahden vuoden aikana henkilöstömäärä vähenee luonnollisen vaihtuvuuden kautta kolmella sadalla henkilöllä, irtisanomisia tai lomautuksia ei tarvita.

Kouvolan kaupunginjohtajan talousarvioehdotus 2016 ja taloussuunnitelma vuosille 2016 - 2018

20.10.2015

"Heikko taloustilanne ja negatiivinen väestönkehitys edellyttävät lisäsopeutusta Kouvolan kaupungin palveluissa ja veronkorotuksia vuodelle 2016. Kouvolan kunnallisveroon esitetään 0,25 prosenttiyksikön korotusta ja lisäksi kiinteistöveroihin esitetään korotuksia. Keskeisessä asemassa talouden tasapainottamisessa on palveluverkon kehittäminen ja henkilöstömenojen hallinta. Lisäksi kaupunki investoi elinvoimaa vahvistaviin kärkihankkeisiin", kaupunginjohtaja Lauri Lamminmäki sanoo vuoden 2016 talousarvioehdotuksestaan.

Vuoden 2016 talousarvion mukaan kaupungin palveluihin, investointeihin ja kehittämiseen käytetään rahaa 639 miljoonaa euroa. Toiminnan nettomenot kasvavat kuluvan vuoden talousarvioon nähden 0,2 prosenttia. Talousarvio on 2,3 milj. euroa ylijäämäinen, mutta kaupungin suunnitteluvuosille taseeseen jää katettavaksi vielä 2,5 miljoonaa euroa. Kaupungin julkinen rahoitus eli verotulot ja valtionosuudet kasvavat yhteensä 2,6 % vuonna 2016.

Talouden tasapainottamiseksi kaupunki on tehnyt useita toimenpiteitä viime vuosina. Vallitseva taloustilanne ja negatiivinen väestönkehitys edellyttävät jatkuvaa sopeuttamista kaupungin palvelurakenteissa, henkilöstö-mitoituksessa sekä tulorahoituksessa. Kaupungin tulorahoitus ei kata toiminnan ja investointien menoja, minkä johdosta kaupungin nettovelka kasvaa 41 milj. euroa. Kaupungin velkamäärä pysyy kuitenkin kohtuullisena. Talousarvioehdotuksessa kaupungin investointimenot ovat 67,9 milj. euroa. Vuoden 2015 tilinpäätösennuste on 8,2 miljoonaa euroa alijäämäinen, mikä hankaloittaa talouden tasapainottamista. Lisäksi erityisesti heikko suhdannetilanne näkyy mm. kasvaneina työttömyyden hoitokustannuksina sekä heikkona verotulokehityksenä. Samanaikaisesti kaupungin väestömäärän ennustetaan laskevan.

Henkilöstösuunnittelua ja työhyvinvoinnin edistämistä

Kaupungin palveluja ja palveluverkkoa koskevilla ratkaisuilla on huomattava vaikutus tulevien vuosien henkilöstö-tarpeeseen. Kouvolan kaupungin palveluksessa työskentelee vuoden vaihteessa noin 6000 henkilöä. Henkilöstö-menojen hallinta on keskeisiä keinoja talouden tasapainottamisessa, mikä edellyttää tiukkaa henkilöstösuunnittelua. Henkilöstömäärä on vähentynyt huomattavasti viime vuosien aikana. Henkilöstön eläköityminen jatkuu suurena, joten eläkepoistumaa tulee hyödyntää tehokkaasti myös jatkossa. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena ovat optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset.

Kouvolan kaupungilla on ollut korkeat työkyvyttömyyden kokonaiskustannukset. Yhtenä keskeisenä henkilöstömenojen hallinnan keinona on sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentäminen. Vuoden 2015 aikana kehitys on saatu käännettyä myönteiseen suuntaan, mutta määrätietoista työtä on jatkettava edelleen. Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen ja työkykyprosessien kehittäminen onkin vuoden 2016 henkilöstöjohtamisen painopisteitä. Myös johtamista ja esimiestyötä kehitetään suunnitelmallisesti jatkamalla esimiesten 360-arviointeja.

Palvelujen kehittämistä ja investointeja elinvoimaisuuteen

Vuoden 2016 talousarvion mukaan kaupungin palveluihin, investointeihin ja kehittämiseen käytetään rahaa 639 miljoonaa euroa. Toiminnan nettomenot kasvavat kuluvan vuoden talousarvioon nähden 0,2 prosenttia. Talousarvio on 2,3 milj. euroa ylijäämäinen, mutta kaupungin suunnitteluvuosille taseeseen jää katettavaksi vielä 2,5 miljoonaa euroa. Kaupungin julkinen rahoitus eli verotulot ja valtionosuudet kasvavat yhteensä 2,6 vuonna 2016. Talouden tasapainottamiseksi kaupunki on tehnyt useita toimenpiteitä viime vuosina. Vallitseva taloustilanne ja negatiivinen väestönkehitys edellyttävät jatkuvaa sopeuttamista kaupungin palvelurakenteissa, henkilöstö-mitoituksessa sekä tulorahoituksessa.

Kaupungin tulorahoitus ei kata toiminnan ja investointien menoja, minkä johdosta kaupungin nettovelka kasvaa 41 milj. euroa. Kaupungin velkamäärä pysyy kuitenkin kohtuullisena.

Kaupungin palveluita pyritään järjestelemään uudelleen ja kehittämään tulevaisuuden vaatimustasoa vastaavaksi. Tähän työhön on valjastettu palvelumallityöryhmä, joka huomioi mm. digitalisaation tuomat mahdollisuudet kuntalaispalvelujen tuottamisessa.

Kaupunki investoi myös tulevina vuosina elinvoimaa vahvistaviin strategisiin kärkihankkeisiin. Sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen yhdistämistä toteuttavan Ratamo-keskuksen rakentaminen käynnistyy ensi vuonna. Kullasvaaran logistiikka-alueella sijaitsevaa Kouvolan rautatie- ja maantierterminaalia kehitetään vuorovaikutuksessa logistiikka-alan toimijoiden kanssa. Vuonna 2016 jatketaan rautatie- ja maantierterminaalialueen maanhankintatoimenpiteitä, laaditaan koko suunnittelualueen kaavarunko sekä käynnistetään alueen asemakaavan ja yleissuunnitelman laatiminen. Kouvola RRT -alueen kehittämiseen haetaan Euroopan Unionin rahoitustukea.

Kouvolan elinvoimaisuutta vahvistetaan myös ydinkeskustan ja keskusta-alueen kehittämistoimenpiteillä. Ydinkeskustan kehittämisalueita ovat mm. kaavoitus, infrastruktuurin suunnittelu ja toteutus sekä alueen toimintojen ja palvelujen toiminnallinen kehittäminen. Kävelykatu Manski uudistetaan suurimmalta osin vuoden 2016 aikana. Lisäksi laaditaan keskustan osayleiskaavaehdotus sekä edistetään Kouvolan Matkakeskuksen, Lasipalatsin, Brankkarin ja Keskustakortteleiden asemakaavoituksen valmistelua ja rakentamista yhteistyössä alueen kiinteistönomistajien kanssa.

Suunnittelutyö Pioneeripuiston alueella vuonna 2019 järjestettävien Kouvolan Asuntomessujen eteen jatkuu. Kaupungin tavoitteena on kirkastaa kuvaa Kouvola edullisena ja viihtyisänä asuinpaikkana palvelujen ja luonnon läheisyydessä ja hyvien liikenneyhteyksien varrella.

Kaupunginhallitus käsittelee talousarvioehdotusta 26.10.2015 ja valtuusto päättää vuoden 2016 talousarviosta ja vuosien 2016–2018 taloussuunnitelmasta 7.12.2015.

Talousarviotiedusteluihin vastaavat:

Kaupunginjohtaja Lauri Lamminmäki
puh.020 615 3100, lauri.lamminmaki(at)kouvola.fi
Talous- ja rahoitusjohtaja Tuukka Forsell
puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

[Tiedote pdf-muodossa](#) [pdf, 120 KB]

Tiedote 1.10.2015

Pori Vuoden 2016 talousarviossa välttään veronkorotuksilta

Kaupunginjohtajan ehdotuksen mukaan vuonna 2016 kaupungin nettolainanotto on nolla. Vuoden 2015 talousarviossa lainamäärä vielä kasvoi kaksi miljoonaa euroa. Kaupunginjohtajan ehdotus perustuu vuoden 2016 osalta valtuustososopimuksen linjaukseen. Vaikka voimassa oleva valtuustososopimus päättyy vuoteen 2016, suunnitelmavuosien osalta on jatkettu valtuustososopimuksen hengessä.

Esitys on jokaisen vuoden osalta ylijäämäinen ja kaupungin lainamäärä lyhenee jatkuvasti suunnitelmakauden aikana. Vuonna 2017 laina lyhenee 3,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 noin 6,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2015 tulosaluekohtaiset toteumatiedot ja ennusteet ovat antaneet hyvän pohjan talousarvion laadinnalle. Tulosalueet toteuttavat jo aiemmin vahvistettuja toiminnallisia muutoksia suunnitelmien mukaan ja tämän vuoksi talousarvioesitystä laadittaessa ei ole jouduttu arvioimaan ylityksistä aiheutuvia mahdollisia kehylisäyksiä.

Talousarviovalmistelun suurimpana haasteena koko laadintaprosessin ajan on ollut verotulojen kehitys. Kunnallisverotulojen kehitys on ollut matalaa ja myös Kuntaliiton arviot ovat heikentyneet jatkuvasti vuoden 2015 mittaan.

Yhteisöverotuottoja heikentää kuntien korotetun jako-osuuden päättyminen vuonna 2016. Valtionosuuksien pieneneminen ja Porin menetykset valtionosuusuudistuksessa ovat kuitenkin olleet tiedossa pidempään, joten viimeisimmät arviot ovatkin tuoneet lähinnä positiivisia yllätyksiä niiden osalta.

Talousarvioehdotukseen ei sisälly ehdotusta kunnallisveroprosentin eikä kiinteistöveroprosenttien nostosta. Kehysvaiheessa suunnitelmavuosille arvioitu veronkorotuspaine on kaupunginjohtajan esitykseen sisältyvässä taloussuunnitelmassa toistaiseksi korvattu säästöillä, joiden realisoituminen edellyttää valtion toimenpiteiden toteutumista julkisen talouden tasapainottamiseksi. Jos siis hallituksen säästöohjelma toteutuu, myös Porin kaupunki voi välttyä veronkorotuspaineilta kahtena seuraavana vuotena.

Porin kaupungissa tehtävien investointien nettosumma on noin 30,9 miljoonaa euroa vuonna 2016. Suurimmat investointikohteet ja kokonaisuudet ovat:

- Liikenneväylien rakennus ja kunnossapito 6,7 M€, asuntomessualueen osuus 4,0 M€
- Porin Suomalaisen Yhteislyseon väliosan ja juhlasalin peruskorjaus 3,8 M€
- Pääterveysaseman saneeraus 3,6 M€
- Kiinteistöjen kunnossapito 3,5 M€
- Kiinteän omaisuuden hankinta 1,5 M€. Katetaan kiinteän omaisuuden myyntituloilla.
- Pelastuslaitoksen kalusto 1,4 M€. Katetaan kuntien maksuosuuksilla.
- Lavian koulujen tilamuutokset 1,0 M€
- Tietohallintoon 0,8 M€
- Sairaanhoidopiirin lainan lyhennys 0,7 M€
- Perusturvan irtaimisto ja IT-hankinnat 0,7 M€
- Jäähallin peruskorjaus 0,6 M€

- Porin Teatterin peruskorjaus 0,6 M€
- Piilitien päiväkodin laajennus 0,6 M€
- Koivulan päiväkodin vanhan osan peruskorjaus ja terveysaseman muutos 0,6 M€
- Ajoneuvojen hankinta logistiikkayksikön ajoneuvokeskukseen 0,5 M€

Näiden lisäksi toteutetaan investointiohjelman ulkopuolella kaksi uutta päiväkotia kiinteistöleasingillä. Toinen rakennetaan Länsi-Poriin ja toinen Ruosniemeen.

Kaupunginhallitus aloittaa talousarvion käsittelyn tiistaina 6.10.2015

Lisätietoja antavat:

Aino-Maija Luukkonen, kaupunginjohtaja, puh. 044 701 1010
Tuomas Hatanpää, taloussuunnittelupäällikkö, puh. 044 701 1115